

ΑΙ ΠΕΡΙ ΖΟΛΑ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Συνοψιστά και τέλος ἴδε σελ. 321

Γ'

Τοιαύτη εἶνε ἡ θεωρία τῆς πραγματικῆς σχολῆς, τὴν ἰποίαν ἀνέπτυξε ἐπὶ τῇ βρασίᾳ τῶν δογμάτων τοῦ ἰδίου ἀρχηγοῦ, φοβούμενος περισσότερον μὴ παρέλειψα τίποτε ἐπισημῶδες ἢ μὴ παρεξήγησα. Νομίζω ὅτι ὁ θέλων γάντικροῦσθαι τὴν πραγματικὴν σχολὴν πρέπει νὰ τὴν κτυπήσῃ εἰς τὰς βάσεις τῆς, ἀπ' ἀρχῆς ἂν ὅμως ἀπαξ παραδεχθεῖς ταύτας, τὴν κτυπᾶ κατόπιν ἀντιφατικῶς εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς, πταίει αὐτός· καὶ εἰάν ἔργα τινὰ — καὶ δυστυχῶς ὄχι ὀλίγα — παρεκκλίνουσι τῶν ἀρχῶν τῆς σχολῆς τῶν, δὲν πταίει ἡ σχολή, ἀλλ' οἱ συγγραφεῖς. Τὸ κατ' ἐμέ, ὁ πραγματικισμὸς, ὁ ὁποῖος ἀνεξαρτήτως πάσης σχολῆς καὶ ἀρχηγοῦ ἐπικρατεῖ σήμερον ἐν τῇ Τέχνῃ, ὅπως ὁ θετικισμὸς ἐν τῇ Φιλοσοφίᾳ, δὲν εἶνε, οὔτε δυνατὸν νὰ εἶνε ἀυθαίρετόν τι κατασκευασμᾶ, ἀλλ' ὁ τελευταῖος σταθμὸς, εἰς ὃν ἐφθάσε κανονικῶς ἡ ἐξέλιξις, ὡς πρὸς τὴν Τέχνην καὶ τὴν Φιλοσοφίαν. Ὁ Ζολᾶ εἶνε μεγαλοφυΐα, καὶ αἱ μεγαλοφυΐαι γίνονται ἀσυνείδητα ὄργανα τῆς ἐξελίξεως καὶ τῆς προόδου. Τὶ τον ἤγαγεν εἰς τὴν ἀνίδρυσιν τῆς σχολῆς του κανεῖς δὲν εἰξεύρει... Καὶ ποῖος δύναται νὰ μᾶς ἐγγυηθῇ ἂν καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος μετ' ὅσα λέγει, δὲν ἔχει κατὰ βάθος τὴν ἰδέαν ὅτι προσέθη εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ σκληροῦ καθεστώτος καὶ εἰς τὴν ἀνακλήρυσιν ἀρχῶν μέλλοντος καὶ ζωῆς μόνον διὰ νὰ ἐπωρεληθῇ ἐκ τοῦ σκανδαλοῦ καὶ νὰ πωληθοῦν τὰ βιβλία του, ἐν ἡμέραις πτωχείας καὶ ἀπογοητεύσεως;

Ἄλλ' ἀφίνω τὸ ζήτημα τοῦ ἀσυνείδητου, ζένοῦ πρὸς τὸ θέμα μου, καὶ ἐξακολουθῶ παραβάλλον τὸν πραγματικισμὸν μὲ τὸν θετικισμὸν, διότι καὶ τὰ δύο συστήματα εἶνε συγγενῆ προϊόντα τῆς τελευταίας προόδου τῶν ἐπιστημῶν. Καὶ ὁ μὲν καὶ ὁ δὲ ἐπιζητοῦσι τὴν ἀλήθειαν διὰ τῶν μέσων τὰ καὶ ὅποια ἔχομεν φυσικῶς, ἀποφεύγοντες πάσαν περιπλάνησιν ἄσκοπον διὰ μέσου ζητημάτων μεταφυσικῶν, τὰ ὅποια ὀργανικῶς εἰμεθα σήμερον — ἴσως δὲ καὶ εἰς τὸ ἀπώτατον μέλλον — ἀνίκανοι νὰ λύσωμεν. Μεταξὺ τῶν ὀλισθῶν, οἱ τινες ἐνόμισαν ὅτι ἔλυσαν διὰ τῆς ὕλης μόνον καὶ τῆς δυναμείας τὸ μυστήριον τῆς δημιουργίας, καὶ μεταξύ τῶν πνευματιστῶν, οἱ τινες διὰ μόνου τοῦ καθαροῦ λόγου κατενόησαν τὰ πάντα, παρενετίθησαν οἱ θετικισταί, βαδίζοντες

μέσῃν ὁδῶν, οὐδὲν ἀρνούμενοι ἀλλὰ καὶ οὐδὲν ἐπιβεβαιοῦντες τῶν πρώτων καὶ τῶν τελικῶν αἰτίων, ἀποσκορακίζοντες τὰς ἀγόνους καὶ ἀπεράντους μεταφυσικὰς ἐριδας, ἐπιδιδόμενοι δὲ εἰς τὴν θετικὴν ἐρευναν ζητημάτων, τῶν ὁποίων ἀποδεικνύεται ἡ λύσις διὰ τῶν ὑπαρχόντων μέσων δυνατὴ. Ὁ θετικισμὸς οὗτος ἐν τῇ Τέχνῃ ἐφαρμοζόμενος, ὀνομαζέται πραγματικισμὸς. Καὶ οὗτος δὲν παραδέχεται εἰμὴ ὅτι ὑποπίπτει εἰς τὰς αἰσθήσεις μας· διὰ τὰ ἄλλα, ὧν δὲν ἔχομεν ἰδιαιτέρον αἰσθητήριον, κρατεῖ ἔμφρονα οὐδετερότητα καὶ ἐχθρὸς τῶν κενῶν λόγων, δὲν πολεμεῖ ἄνευ λόγων, ὅπως κανεῖς δὲν βλέπει ἄνευ ὀφθαλμῶν. Διαστέλλει καλῶς τὴν ὑποκειμενικότητα ἀπὸ τῆς ἀντικειμενικότητος, καὶ ἐντεῦθεν μακρύνεται ὅλων τῶν ἐπικρατουσῶν καὶ ἀντιμαχομένων ἰδεῶν περὶ θρησκείας, περὶ ἠθικῆς, περὶ καθήκοντος, περὶ πατρίδος, καὶ μόνον εἰς τὴν γενικὴν διὰ τῆς ἐξελίξεως πρόοδον πιστεύων καὶ ἀποβλέπων, δὲν τολμᾶ νὰ ὑποβιβάσῃ τὴν Τέχνην εἰς οὐδεμιᾶς τῶν συγχρόνων προλήψεων τὴν θεραπείαν. Ἡ νεωτέρα ἀρχὴ τέχνη, ἡ βοηθουμένη τόσοσιν ὑπὸ τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Φιλοσοφίας, ἂν καὶ τόσοσιν πράγματι ἐμπειρικῆ, δὲν εἶνε ὀλιστική, ὡς κατὰ πλάνην νομίζω τὴν ὀνόμασαν πολλοὶ καὶ αὐτὸς ὁ Ζολᾶ⁽¹⁾, ἀλλὰ μόνον θετικιστικὴ· πράγμα τὸ ὅποσον καὶ ὁ πόρρωθεν ἀκολουθήσας τὴν σύγχρονον φιλοσοφίαν γνωρίζει πόσον διαφέρει. Τέχνη συμβιβαστικὴ, σύμφωνος πρὸς τὸ νεώτερον πνεῦμα, διανοίξασα καὶ μέλλουσα ἀκόμη νὰ διανοίξῃ λαμπροῦς καὶ εὐρυτάτους ὄριζοντας, δὲν εἶνε ἡ φυσικὴ καὶ ἀναγκαία τροπὴ, ἥτις τοῦτο ἴσως ἔχει τὸ μειονέκτημα ὅτι ἀνατρέπει παλαιὰς τινὰς αἰσθητικὰς δοξασίας — ἀλλὰ τοῦτο καὶ μόνον.

Ἐν τούτοις πρὸς κατανόησιν τοῦ θετικισμοῦ εἴτε ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ εἴτε ἐν τῇ τέχνῃ, δὲν ἀπαιτεῖται μόνον πείρα ἢ σοφία, ἀλλὰ πρὸ πάντων κατάλληλος ὀργανισμὸς. Τὶ τὰ διδάγματα τοῦ μέλλοντος ἐπὶ ὀργανισμῶν τοῦ παρελθόντος

(1) Ὑλιστικὴν Τέχνην θὰ ὀνόμαζα ἐγώ, συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς σχολῆς τοῦ ὀλισμοῦ, τὴν ἔχουσαν μὲν ἀντικείμενον τῆς τῆς ὕλης, ἀλλὰ καὶ ἀνάγουσαν τὰ πάντα εἰς αὐτήν, ἀρνούμενην διαρρηθῆναι τὴν ὑπαρξίν Θεοῦ, ψυχῆς, ἀρετῆς, ελευθερίας καὶ ψάλλουσαν τὴν ἄκρατον ἡδονὴν ἢ τὴν δόνην ὡς τὸν ἀληθῆ προορισμόν, πότε ἀπαισιόδοξον, πότε αισιόδοξον, πάντοτε ἀναρχικὴν καὶ παράλογον — ὅπως τὴν ἐκαλλιέργησαν εἰς τοὺς χρόνους μας ποιηταὶ τινες, τῆσαντες ὅσον καὶ ὁ ὀλισμὸς.

τος; τί ἰσχύει ἡ λογική, ὅταν τὰ ὁρμέφυτα ἐξεγείρονται; καὶ πῶς θάντηχῆσθαι τὸ κήρυγμα «κάτω αἱ προλήψεις!» πρὸς ἀνθρώπους μεστούς προλήψεων παντός εἶδους, ἐμμένοντας ὡς προσκόμματα μεταξύ παρελθόντος καὶ μέλλοντος καὶ ὑπερασπίζοντας πάντοτε σπιθαμὴν πρὸς σπιθαμὴν τὸ καθεστὼς κατὰ τῶν κατακτήσεων τῆς προόδου, μετ' ἀνδρείας ἴσως πρὸς τὴν ἀνοησίαν των; Οἱ πλείστοι τῶν ἀντιταχθέντων λυσσῶδες πρὸς τὸν Ζολᾶν — ἐκτὸς ἐκείνων οἵτινες παραδέχονται μὲν κατ' ἀρχὴν τὴν πραγματικὴν σχολήν, ἀλλ' ἐκτύπησαν τὰ τρωτὰ τῶν συγγραφέων τῆς, ἢ ἄλλων ἐχόντων προσωπικὰ πάθη προκαταλαμβάνοντα καὶ τυφλοῦντα, — εἶνε, καθὼς παρετήρησα γενικῶς, ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἀδυνατοῦντες νὰ παραδεχθῶσι τὸν θετικισμὸν δὲν ἀφῆκαν νὰ παρέλθῃ εὐκαιρία χωρὶς νὰ τὸν ἐνοχλήσωσιν. Εἰς τῶν κριτικῶν τῆς 'Επιθεωρήσεως τῶν Δύο Κόσμων — συντηρητικοῦ ἴδρυμα καὶ εἰξεύρομεν ὅτι ἀπὸ τὰ τοιαῦτα οὐδέποτε παρήχθη ἢ ὑπεστηρίχθη τι γενναῖον καὶ προοδευτικόν, — ἐκφράζεται μάλιστα βήπως ὅτι φοβεῖται πολὺ μήπως ὁ πραγματικισμὸς καὶ ὁ θετικισμὸς, οἵτινες ἐγεννήθησαν ἐκ τῶν αὐτῶν περιστάσεων καὶ ἐβάδισαν μέχρι τοῦδε ἐκ παραλλήλου, ἀπειλοῦσιν ἀμφοτέρωθεν διὰ τῆς αὐτῆς διασφορᾶς ἀπὸ μέλλον τῆς Τέχνης καὶ τῆς Μεταφυσικῆς.» (!) Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν μεταφυσικὴν, τὴν ἀφίρουνσι εἰς τὸ ἔλεος τῶν διδασκαλιῶν τῆς Σορβόννης; ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν τέχνην, ἀναμασσῶσιν ἐκάστοτε τὰ τετριμμένα τῶν παλαιῶν αἰσθητικῶν, προβάλλοντες αὐτὰ ὡς νόμους τῆς τέχνης αἰωνίους δῆθεν καὶ ἀμεταβλήτους, ὡς ἐὰν ἐγνωρίζομεν θετικῶς ὅτι ὑπάρχουσι τοιοῦτοι, ἢ ἂν εἶνε ποτὲ αὐτοί, τοὺς ὁποίους εὐρίσκομεν ἡμεῖς οἱ πεπερασμένοι! Τὸ δὲ κυριώτερον αὐτῶν ἐπιχειρήμα ἐναντίον τῆς πραγματικῆς σχολῆς ἀποτελεῖ ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ Τέχνη, αἰωνία ἐχθρά, ἀδύνατον εἶνε νὰ συμβιβασθῇ ποτε μετὰ τῆς 'Επιστήμης, ταύτης μὲν ὑποβαλλούσης τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν φυσικῶν νόμων καὶ ἐπιβαλλομένης δεσποτικῶς, ἐκείνης δ' ἀντιθέτως ἐκφευγούσης τὴν βίαν τῶν νόμων τούτων καὶ ἀποκαθιστώσης τὸ πνεῦμα εἰς τὴν πλήρη αὐτοῦ ἀνεξαρτησίαν. Ἐναντίον τῶν λέξεων τούτων θὰ ἐδύνατό τις ἄνευ πολλῶν συζητήσεων νάντιταξῆ μόνον τὴν ἐναντίαν γνώμην — λέξεις πάλιν

(*) Μεταχειρίζεται μὲ λεπτὴν σαφιστείαν τὸν ὅρον μετὰ φ ο υ σ ι κ ῆ, τὴν ὁποίαν ὑπεβίβασεν ὁ θετικισμὸς, ἐν ᾧ ἡ ἀναλογία τῆς φράσεως τοῦ ἀπῆρει νὰ γράψῃ φ ι λ ο σ ο φ ῖ α ν, τὴν ὁποίαν ἐξ ἐναντίου ἐξέψωσεν ἰδοῦ αὐτή... Le réalisme fut en voie de devenir dans l'art ce que le positivisme est en philosophie... On ajoutera qu'il est à redouter qu'elles ne menacent l'une et l'autre (doctrine) d'une même et dégradante transformation l'avenir de l'art et de la métaphysique. (Revue des Deux Mondes, 1er Avril 1873)

ἀναποδείκτους — καθ' ἣν σὺν τῷ χρόνῳ τὸ καλὸν τείνει νὰ συνταυτισθῇ μὲ τὸ ἀληθές, τοῦ καλλιτέχνου καλουμένου σήμερον νὰ εὐκολύνῃ τὸν συμβιβασμὸν ἢ δὲ Τέχνην, ἀνυψουμένη βαθμηδὸν εἰς 'Επιστήμην, δὲν θὰ τηρήσῃ αὐτοπαρξίαν εἰρημὴ διὰ τῆς ἐκφράσεως, δηλαδὴ τῆς πλαστικότητος. Οὕτως ἡ 'Επιστήμη, τῆς ὁποίας φοβοῦνται τόσοι τὰς ἐπιδρομὰς, ὅσον καὶ ἂν εἰσέρχεται εἰς τὴν καλλιτεχνίαν δὲν ἀποβαίνει ποτὲ σκοπὸς ἀλλὰ μέσον πρὸς ἀκριβῆ ἀπεικόνισιν τοῦ ἀληθοῦς — ἀδύνατον ἄνευ τῆς μελέτης αὐτοῦ τοῦ ἀληθοῦς — μέσον δηλαδὴ πρὸς τελειοποιήσιν τῆς ἐκφράσεως. Ἄλλ' εἶνε, νομίζω, ὅπως περιττὸν νὰ ἀναφέρω τώρα τὰς ἀμφισβητήσεις, ὅσαι ἐξηγήθησαν κατὰ τῶν βάσεων τοῦ πραγματικισμοῦ, καὶ νάντικροῦ λέξεις διὰ λέξεων. Ναί, λέξεις καὶ ἄς το ἠμολογήσωμεν ἄνευ προλήψεως! Ἄναγινώσκω ἐν βιβλίῳ. Εἶνε ὅπως διόλου νέον, κατὰ βᾶθος καὶ κατ' ἐπίφασιν, γεγραμμένον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους κατ' ἄλλους ἢ τοὺς ἐπικρατοῦντας κανόνας — βιβλίον ὅμως τὸ ὁποῖον δὲν ἀφίνει ἀμφιβολίαν εἰς τὸν νοῦν μου καὶ κάμνει τὴν καρδίαν μου νὰ πάλλῃ καὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου νὰ δακρύωσιν. Ἀνοίγω κατ' ὀπίπιν μίαν κριτικὴν καὶ μάνθανω ὅτι τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀνήκει εἰς μίαν λέαν σχολὴν λεγομένην πραγματικὴν ἢ φυσιολογικὴν, ἢ ὁποία θυσιάζει τὴν μορφὴν χάριν τῆς ὕλης, τὸ σχέδιον χάριν τοῦ χρωματισμοῦ, τὸ αἰσθηματὸν χάριν τοῦ συναισθηματος, τὸ ἰδεῶδες χάριν τοῦ πραγματικοῦ, μὴ ὀπισθοχωροῦσα οὔτε πρὸ τοῦ ὄμου, οὔτε πρὸ τοῦ χυδαίου, οὔτε πρὸ τοῦ κτηνώδους ἀκόμη. Ἐνώπιον τοῦ γεγονότος τῆς ἰδικῆς μου αἰσθητικῆς ἀπολαύσεως τί ἄλλο εἶνε ταῦτα πρὸς λέξεις; Ἐρωτῶ καὶ ἴσως θὰ μοῦ ἀπεκρίνοντο ὅτι ἡ καλαισθησία μου εἶνε διεσθαρμένη ἢ ὅτι ἀνήκω καὶ ἐγὼ εἰς τὸ ἀγελαῖον πλῆθος, τοῦ ὁποίου ἡ σχολὴ αὕτη κολακεύει τὰ χονδρὰ ὁρμέφυματα, ἀδυνατοῦσα ν' ἀναδιβάσῃ τὸ πνεῦμα τοῦ μέχρι τοῦ ὕψους τῆς τέχνης. Ἔστω ἀλλὰ τότε θὰ εὐρισκόμην εἰς τὴν δύσκολον θέσιν ν' ἀποκριθῶ ὅτι ἔχουσιν ἄδικον προφανῶς ἀφοῦ ἐπίσης μὲ συγκινεῖ καὶ ἡ μεγάλη τέχνη τοῦ Θεοφάντη, τοῦ Βάλτερ Σκότ, τοῦ Μερμέ, τοῦ Μαντζώνη, τοῦ Δικενς, τῆς Σάνδης, ἢ καὶ αὐτῶν τῶν νεωτέρων ἀκόμη, τοὺς ὁποίους ὑπερεκθειάζουσι, τοῦ Φεγιέ, τῆς Γεωργίας Ἐλλιου, τοῦ Τελστόη καὶ οἰοῦντοτε ἄλλου ἀκόμη σθεναροῦ καλλιτέχνου, μὴ παρακολουθοῦντες μὲν ἴσως τὰς σημερινὰς προόδους, ἀλλ' ἔχοντες ταλαντὸν, τὴν ψυχὴν, ἣτις ζωογονεῖ μυστηριωδῶς τὸ καλλιτεχνίωμα ὅπως καὶ ἂν εἶνε, καὶ τὴν ὁποίαν φεῦ, κανὲν διδάγμα καὶ καμμία σχολὴ δὲν ἐδυνήθη πρὸς τοὺς νόμους ν' ἀντικαταστήσῃ! Τοὺς ἀναγινώσκω ὡς ἐὰν ἔζων εἰς τὸ παρελθόν — τὸ ὁποῖον ὁ φανατισμὸς μόνον

ἀρνεῖται ὡς μὴ παραγαγὸν ἀληθῆ καλλιτεχνήματα — πολὺ δὲ ἀπειροκαλὸς θὰ ἦμην καὶ ἄδικος πρὸς ἑμαυτόν, ἐὰν δὲν ἐπροτίμων καὶ τὸν κατώτερον τῶν παλαιῶν ἢ συγχρόνων ῥομαντικῶν ἀπὸ οἰοῦντοτε τῶν περὶ τὸν Ζολᾶ μαθητῶν. Ἄλλὰ τὸ δυστύχημα εἶνε ὅτι οἱ ἄλλοι διαφέρουσι, διὰ νὰ μὴ εἶπω ὑστεροῦσιν ἐμοῦ ὡς πρὸς τοῦτο· διότι πρὸ τῆς μεγάλης τέχνης τῆς Σάνδης των, δὲν συγκινοῦνται ποσῶς, καθὼς ἠμολογοῦσι, μὲ τὴν νέαν τέχνην τὴν μικρὰν καὶ μόλις διὰ τοῦτο θεωροῦσι ἀνεκτοὺς ἂν ὄχι ἀπολωλότας τὸν Ζολᾶ, τὸν Δωδέ, τὸν Μπουρζέ, τὸν Μαλό, τοὺς Γκονκούρ καὶ αὐτὸν τὸν Κοππέ — ὅλους τοὺς πλουσίως προικισμένους συγγραφεῖς, ἐφ' ὧν ἔχει ἐπιδράση τὸ νεώτερον πνεῦμα καὶ τοὺς ὁποίους τόσοι ἀστείος μοι φαίνεται ὁ προτρέπων νὰ γράψωσι κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Μερμέ, ὅσον καὶ εἰς ἰδικὸς μας δάσκαλος, ὁ ὁποῖος ἀνεσκεύασε τὸν Φάουστ, ὡς μὴ κατὰ ἀριστοτελείους κανόνας δραματοῦργηθέντα. Ἀπορῶ πολὺ, ὅσον ἴσως δὲν πρέπει, πῶς μερικοὶ εἶχον τὴν ἀξίωσιν νὰ μείνωσιν ἀμεταβλήτοι οἱ θεσμοὶ τῆς Τέχνης, ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς ἐπαναστάσεως τῶν τελευταίων ἐτῶν. Αἰωνίως λοιπὸν τὸν ἀνθρώπου οἶον δεῖ εἶναι, καὶ τὰ ἰδανικά καὶ αἱ ἠθικαὶ καὶ τὰ ψεύδη καὶ αἱ σεμνιτυφαί; Ὅλα ἠλλαξάν εἰς τὸν κόσμον! ἢ Ἐπιστήμη καὶ ἡ φιλοσοφία ἐχώρησαν ἐπὶ νέων ὁδῶν ἢ φυσιολογία σήμερον δεσπόζει, ἀπ' αὐτῆς δ' ἐξηρημένα μετῆλλαξαν οὐσιωδῶς ἢ ψυχολογία, ἢ λογικὴ καὶ ἡ αἰσθητικὴ. Ἡ μεταφυσικὴ περιωρίσθη εἰς στενωπὸν κύκλον, ἢ δὲ Ἡθικὴ ἀνιδρῦθη ἐπὶ νέων βάσεων. Προήχθη εἰς θετικὴν ἐπιστήμην ἢ Κοινωνιολογία, εὐρέθησαν δὲ οἱ φυσικοὶ νόμοι οἱ διέποντες τοὺς κοινωνικοὺς ὁργανισμοὺς ὅπως καὶ οἱ τοὺς ἀτομικοὺς. Πνεῦμα θετικισμοῦ ἐπέπνευσε σφοδρὸν καὶ ἐκάμφε τὰς ἐξεχούσας κερφαλάς. Ἀδύνατον καὶ παράνομον θὰ ἦτο νὰ μείνῃ ἀνεπηρέεστος ἡ Τέχνη καὶ πρὸ πάντων ἡ Ποίησις. Ἰδοῦ δὲ ὅτι ἡμᾶς ἀριστοτεχνῶν τοῦ λόγου, τοὺς ὁποίους ἰσχυρὰ διάνοια ἐβοήθησε νὰ μὴ ὀπισθοχωρήσωσι πρὸ τοῦ πνεύματος τούτου, παρεδέχοντο τὸν πραγματικισμὸν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀνεφαίνοντο ποτισμένα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τὰ ἔργα των. Τὸ πρᾶγμα ἐγένετο φυσικόν, ἀσυνείδητον καὶ βαθμιαῖον. Ὁ Ζολᾶς τελευταῖος τὸ ἐυσυστηματοποίησε. «Τί πρὸς ἐμὲ αἱ προλήψεις καὶ αἱ φωνασκαίαι; εἰμπορεῖ νὰ εἶπῃ ὁ νέος ἀναγνώστης; διατί καὶ ἐγὼ νὰ μὴ δεχθῶ τὰς ἰδέας τῆς ἐποχῆς μου; διατί νὰ μὴν ἐπιπροσέσω τὴν τολμηρὰν ἀπόσπασιν τῶν προσωπέων τῆς κοινωνικῆς ὑποκρισίας, ἀδέσμευτος πλέον καὶ φιλαλήθης ἐκ συστήματος, καὶ νὰ μὴν ἀκούσω ἐνθους τὴν ἡρεμον ἀλλὰ μεγαλοπρεπῆ φωνὴν ἐνός συγγραφέως θαρρήσαντος νὰ εἶπῃ μετὰ τῆς αὐτῆς πάντοτε διαθέσεως ὅτι ἡ παρούσα κοι-

ωνία νομίζει καλὸν καὶ ὅτι κακόν. Μήπως αἱ λέξεις δὲν βαρύνουσι ὁμοίως ὅλοι δι' ἐμὲ, ὥστε νὰ φοβηθῶ τὴν αἰσχρολογίαν, καὶ μήπως δὲν εἰξεύρω ὅτι εἰς τὴν συνδρομὴν τῶν αὐτῶν περιστάσεων ὀφείλονται καὶ ὁ κυανὸς οὐρανὸς καὶ τὸ βορβορῶδες τέλμα; Ἄφ' οὗ δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ φύσει τέλειοι ἄνθρωποι, ἢ ἀγνά ὅπως καὶ ἄλλα αἰσθητικά, πῶς θέλω νὰ ὑπάρχουν ἐν τῇ τέχνῃ; Ἄλλ' ἀντὶ τούτων ὅλων μοὶ ἀρκεῖ ὅτι ἀντλῶ αἰσθητικὰς ἀπολαύσεις καὶ ἐκ τῆς νεωτέρας Τέχνης, ὅτι καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων συγγραφέων ἠτύχησα — ποῖος θὰ εἶπῃ ὅτι αὐτὸ δὲν εἶνε ἐν ὄφελος περισσότερον — νὰ αἰσθάνωμαι τὴν ἄρρητον ἐκείνην συγκίνησιν, τὴν προκαλοῦσαν αὐξήσιν ζωτικότητος ἣτις, κατὰ τὸν φυσιολογικὸν ὄρισμόν, ἀποτελεῖ ἐκ τῆς ὁργανικῆς τῆς ἠθικῆς ἐπίδρασιν τοῦ Καλοῦ.»

Ἡξεύρω ὅμως καλῶς ὅτι οὔτε κἀν ὅλοι οἱ ἀναγνώσται οὔτε ὅλοι οἱ κριτικοὶ δύνανται νὰ εἰπωσι ταῦτα ἐν πεποιθήσει. Ὑπάρχουν πολλοὶ ἄνθρωποι κατωτέρου ὁργανισμοῦ ἢ ἀναπτύξεως, πλήρεις προλήψεων ἐκ τούτου, διὰ τοὺς ὁποίους τὰ ἔργα τῆς πραγματικῆς σχολῆς εἶνε πηγὴ στείρα μὲν ἀπολαύσεων, ἀκένωτος δὲ σκανδάλων καὶ φρίκης καὶ ἀηδίας καὶ διεγέρσεως. Αὐτοὶ βεβαίως δὲν πρέπει οὔτε ν' ἀναγινώσκωσιν οὔτε νὰ κρίνωσιν τὸν Ζολᾶν. Εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὑπάγονται βεβαίως τὰ παιδία, αἱ νεάνιδες ὡς καὶ αἱ νηπιώδεις κοινωνίαι. Αἱ διάφοροι ἠλικίαι τοῦ ἀνθρώπου γενικῶς ἀνταποκρίνονται μὲ τὰς διασφορὰς ἠλικίας τῆς ἀνθρωπότητος; ἕκαστος δ' ἐξ ἡμῶν εἶνε δυνατὸν ν' ἀναγνώσῃ πῶς διέτληε βαθμιαίως διὰ τῆς θεοκρατικῆς, τῆς πρώτης, διὰ τῆς μεταφυσικῆς, τῆς μέσης, καὶ διὰ τῆς θετικῆς, τῆς τρίτης καταστάσεως τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐκάστη τῶν τριῶν τούτων καταστάσεων — εἶνε νόμος τῆς Κοινωνιολογίας, τὴν ὁποίαν προανέφερα — ἔχει ἰδίαν δοξασίαν, ἴδια αἰσθητικά καὶ ἰδίαν ὀρέξει· διὰ τοῦτο εἶνε πρὸς φύσιν ν' ἀπαιτῆ τις ν' ἀρέσῃσι τὰ φιλολογικὰ ἔργα π. χ. τῆς τρίτης εἰς τὴν δευτέραν ἢ εἰς τὴν πρώτην, καὶ διὰ τοῦτο ἀπέβη εἰς πᾶσαν ἐποχὴν ἀδύνατος ἡ καθολικὴ συμφωνία τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν ὀρέξεων. Εἶνε ἐπίσης βεβαιωμένον ὅτι, μεθ' ὅλην τὴν προοῦσαν ἠλικίαν, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι μιᾶς ἐποχῆς δὲν φθάνουσι μέχρι τῆς τελευταίας πνευματικῆς καταστάσεως, ἀλλὰ σταματῶσιν ὅπου τοῖς ἐπιτρέπουσι τὰ ὁργανικά των ἐφόδια. Διὰ τοῦτο ὑπάρχουσιν ὄριμοι ἄνδρες ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένοι ἐφήβων, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τοὺς εὐρισκομένους σήμερον εἰς τὴν πρώτην ἢ μόλις ἔχοντες φθάσῃ τὴν δευτέραν — εἴτε ἄνδρες εἶνε, εἴτε παιδία, εἴτε κοινωνίαι, — τὰ ἔργα τοῦ Ζολᾶ πρέπει ν' ἀπαγορεύωνται, ὡς ἀκατανόητα, ἄσκοπα καὶ μονοῦ βλαβερὰ. Ἄναλο-

γισθῆτε τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐπροξέ-
νει ἡ Ἔσθια, ἐν οἰκογενειακὸν περιοδικόν,
δημοσιεύουσα μεταφράσιν τῆς Terre, ἡ ἔλλην
διηγηματογράφος, ἐφαρμύζων ἀπ' ἄκρου εἰς
ἄκρον τὰς ἀρχὰς τῆς πραγματικῆς σχολῆς!

Δ'.

Ἵπολείπεται νὰ προσθέσω βραχέα τινὰ περὶ
τοῦ ἀγνοῦ τοῦ θεωρητικοῦ αὐτοῦ πραγματικισ-
μοῦ — διότι ὅλως ὑπὸ τοιαύτην ἐποψίν τὸν
ἐξήτασα ἀνωτέρω—θεωρουμένου καὶ ἐν τῇ ἐφαρ-
μογῇ του. Δυστυχῶς ἡ Σχολὴ εἶνε ὁ σκόπελός
του, προσωρινὸς βέβαια σκόπελος ἀλλ' ὅπως δῆ-
ποτε παρκαλύων. Ὅταν ὁ θετικισμὸς γίνῃ Θε-
τικισμὸς, ἔχομεν, βλέπετε, τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ
Comte καὶ τὴν ἀφηρημένην λατρείαν τῆς ἀν-
θρωπότητος· καὶ ὅταν ὁ πραγματικισμὸς γίνῃ
Πραγματικισμὸς, ἔχομεν ὅλα τὰ σκάνδαλα τοῦ
φανατισμοῦ καὶ σμῆνος μικρῶν, μιμητικῶν, φω-
νασκῶν, ἀνικάνων συγγραφέων, συνεσπειρωμένων
ματαιῶς περὶ τὸν ἀρχηγόν, τοῦ ὁποίου ἀμέθε-
κτον εἶνε τὸ τάλαντον! Αὐτὸς ὁ Ζολᾶς φαίνεται
εἰς τὰ ἔργα του φανατικὸς καὶ ἀπαισιόδοξος.
Πολλὰ τῶν κριτικῶν παρατηρήσεων, ὅσαι ἀφο-
ρῶσιν εἰς αὐτόν, ἀνεξαρτήτως σχολῆς, μοὶ φαί-
νονται ὀρθαί. Ἄν ὑπάρχη τὸ βορβορώδες τέλμα,
περὶ οὗ ἔλεγον, ὑπάρχει ὅμως ἐπίσης καὶ ὁ κυ-
νοῦς οὐρανόσ· ἡ δ' ἐπιμονή, μεθ' ἧς ὁ Ζολᾶς
ἔστησε τὰς περισσοτέρας φορές τὴν φωτογραφι-
κὴν του μηχανὴν ἐνώπιον ἐκείνων, ἐφ' ὧν βα-
ρύνουσιν αἱ κοινωναὶ καὶ προλήψεις, εἶνε καὶ
προφανὴς καὶ βλαβερὰ — διὰ τὴν τέχνην του
ἐννοῶ. Βεβαίως συγγραφεὺς θεωρῶν τὰ πάθη
ὅλα ὡς δυνάμεις καὶ τὰ ἐλαττώματα ὡς φυσικὰ
προϊόντα—καὶ τὸν πρῶτον ἔρωτα, φερ' εἰπεῖν,
καθὼς καὶ τὴν φυλαργυρίαν—δὲν εἶνε δυνατὸν
παρὰ νὰ φανῇ περισσότερο ἀφ' ὅτι εἶνε ἀπαι-
σιόδοξος. Τὸ ἀληθὲς ὅμως πάλιν ὅτι εἶνε περισ-
σότερον ἀφ' ὅτι πρέπει· καὶ τοῦτο μοὶ φαίνεται
πολύ ἄστοπον αἰσθημα, λαμβανομένης ὑπ' ὅψει
τῆς ἀπαθείας, τὴν ὁποίαν ὁ πραγματικισμὸς
ἐπαγγέλλεται. Ἡ ἀπαισιόδοξία ἐπὶ τέλους εἶνε
μία ἀντιπάθεια, ἢ μία συμπάθεια ἀρνητικῆ.
Ὅχι ὀλιγώτερον ψεκτὴ τῆς θετικῆς συμπαθείας,
τὴν ὁποίαν δεικνύει ἐπιμόνως πρὸς τὰ πτωχὰ
καὶ ἀπόκληρα παιδιὰ ἢ Δωδέ, ὡς ἄλλοτε ὁ Δί-
κευς, καὶ πρὸς τὰ δάκρυα ὁ Κοππέ. Ἡ Τέχνη
ἀνήχθη σήμερον, ὑπ' αὐτῆς κυρίως τῆς σχολῆς,
εἰς περιωπὴν ἀνεξαρτήτου θεότητος, μὴ δυνα-
μένης νὰ καταβιβασθῇ ὡς ἄλλοτε εἰς τὴν ὑπη-
πεσίαν κανενὸς ἀτομικοῦ αἰσθήματος ἢ κοινωνι-
κοῦ θεσμοῦ, l'art pour l'art! Ὅπως δῆποτε
ὁ Ζολᾶς εἶνε ἀληθὴς συγγραφεὺς. Τοῦτο τούλ-
-

χιστον ἀμιλλῶνται πῶς νὰ τοῦ τὸ εἶπη ἐμφαν-
τικώτερον, φίλοι τῆς σχολῆς του ἢ ἐχθροί, οἱ
μὲν ὑπερυψοῦντες ὡς θεόν, οἱ δὲ προσπαθοῦντες
αὐτὸν διὰ τὰ ἀτομικὰ του μόνον προτερήματα νὰ
τὸν ἀποσπᾶσιν τῆς ὀλισθηρᾶς ὁδοῦ, πρὸς τὴν
ὁποίαν σπεύδει ἐπιμόνως. Ἡ σφραγὶς του εἶνε
μεγάλῃς ἀξίας, διότι ἡ ἰδιοσυγκρασία διὰ μέσου
τῆς ὁποίας παρατηρεῖ τὴν φύσιν εἶνε ἰδιοσυγ-
κρασία μεγάλου καλλιτέχνου καὶ βαθέως φιλο-
σόφου. Θαυμάζεται γενικῶς ἡ διαγραφή τῶν
χαρακτήρων του, ἡ διεξαγωγή τῶν ὑποθέσεων
του, τὸ βάθος καὶ ἡ ἀλήθεια τῆς ἰδέας του, ἡ
διήγησις του αὐτόχρημα ἐπική, τὸ ὕφος του τὸ
νευρῶδες καὶ σθεναρόν, ἡ γλῶσσά του ἡ ἀπλή
ἀλλὰ τόσο ἡχηρὰ, ἄφθονος καὶ πλημμυροῦσα,
αἱ παρομοιώσεις του αἰ ποιητικώταται, καὶ πρὸ
πάντων ἡ ἀμίμητος, ἡ θεσπεσία περιγραφή του.
Ἡ διὰ τοῦ λόγου ἐκείνη ζωγραφία, τὴν ἐντέλειαν
τῆς ὁποίας κανεὶς ἀκόμη δὲν ἔφθασεν. Οἱ Ρουγ-
κὲν Μακκάρ, ἡ σειρά τῶν τόμων μεταξὺ τῶν
ὁποίων διαπρέπει ἡ *Nana*, τὸ *Assommoir* καὶ
La faute de l'abbé Mouret, τὸ ὑπὸ πολλῶν
θεωρούμενον ὡς τὸ κράτιστον τῆς σειράς, εἶνε ἔρ-
γον γιγαντιαῖον, τὸ ὅποιον ἐπλήρωσε τὸν κόσμον.
Θὰ ζήσῃ ὡς συνολὸν εἰς τὰς βιβλιοθήκας μεταξὺ
τῶν μεγαλεπρεπεστέρων προϊόντων τοῦ ἀνθρω-
πίνου πνεύματος θὰ δεικνύεται δὲ εἰς τὸ μᾶλ-
λον ὡς τρανὸν τεκμήριον, ὅτι ἡ πρόοδος τῆς
Ἐπιστήμης καὶ τῆς Φιλοσοφίας ἐν τοῖς τελευ-
ταῖς χρόνοις ἐπιδρῶσα ἐπὶ τῆς Τέχνης ἕνα
ἐγέννησε μεγάλον μυθιστοριογράφον—τὸν Αἰμί-
λιον Ζολᾶν.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΜΙΑ ΜΑΝΝΑ

Τὴν εἶδα νᾶνα: μίαν αὐγὴν ντυμένην
Λυπητέρᾳ μ' ὀλόμαυρον στολήν,
Μὰ ἐφαίνετο ἔς τὴν ὄψιν τῆς χαμένην
Ῥοδόχρωμης αὐγῆς ἀνατολήν.

Σὲ μίαν ἰτιά τὴν νῦρα ἀποσταμένην
Σὺν κοπιασμένῳ κ' ἔρημο πουλὶ
Ἵστὴ θλίψι τῆς βαθεῖα παραδομένην
Μὲ θολωμένα μάτια, σιωπηλήν.

Δὲν ἤξερα πῶς πρόπει ν' ἀρχινίσω·
Γιατὶ πονεῖ... τί ἔχει... νὰ ῥωτήσω,
Δὲν γνῶριζα τὸ πῶς νὰ τῆς το πῶ.

Ὅταν ἐκείνη παίρνῃ φοῦχτα κῶμα
Κι' ἀφοῦ δειλῇ τὸ ἔφερε ἔς τὸ στόμα,
Μοῦπεν *—Ἐγείνε γῆς ὅτι ἀγαπῶ*.

Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

ΚΡΑΒΑΡΑ

(Ὀδοιπορικαὶ σημειώσεις)

Συνέχεια· Δὲ σελ. 325

Τῷ ὄντι ὁ Μῆτσος ἐπῆγε καὶ προσέπεσεν εἰς
τὸν Ἀλῆν. Οὗτος τὸν ὑπέδεχθη φιλοφρόνως καὶ
διέταξεν ἕνα τῶν δούλων νὰ τὸν ὠδηγήσῃ εἰς
τὸν ὄντα καὶ τῷ προσφέρῃ καφέν. Ἀλλὰ ὄντας
ἦτο τὸ ἔπλοστασιον τοῦ βεζύρη ὅπου εἰσελθὼν
κατεσφάγη οἰκτρῶς ὁ Μῆτσος. Πάραυτα δὲ ἀπε-
σταλμένος τοῦ Ἀλῆ ἔφερε πρὸς τὸν Βελῆν τὸν
φόνον τοῦ ἐνός καὶ τὴν διαταγὴν ὅπως γίνῃ
τοῦτο καὶ εἰς τὸν ἕτερον ἀδελφόν. Ὁ Βελῆς μὴ
δυνάμενος νὰ κάμῃ ἄλλως ἐκάλυσε τὸν Γιαννά-
κην καὶ τὸν συνεβούλευσεν ὅτι ἐπρεπεν, ἐπειδὴ
δὲν εἶχον εἰδήσεις ἐξ Ἰωαννίνων, νὰ διευθυνθῇ
καὶ οὗτος ἐκεῖ. Καὶ τὸ ὄντι τὴν ἐπομένην ἡμέ-
ραν ὁ Γιαννάκης ἀνεχώρησε διὰ τὴν πρωτεύου-
σαν τῆς Ἡπείρου, ἀλλὰ διερχόμενος τὴν γέφυραν
τοῦ Ἀράχθου ἐδολοφονήθη ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων
τοῦ Βελῆ πασᾶ.

Τὸ ἐπόμενον τραγοῦδι ἀναφέρει τὰ παθήματα
τῶν δύο τούτων ἀδελφῶν:

Τὸ λὲν οἱ κοῦκοι ἔς τὰ βουνὰ κ' ἡ πέρδικες ἔς τὰ πλάγια,
Τὸ λὲν ἡ Κραβαρίτισσας κ' ἡ Κραβαριτοπούλας·
— Πᾶν οἱ ἄρχοντες ἔς τὸν Παπᾶ πᾶν οἱ κοσσαμπασιδες,
Πᾶνε τὰ Σισμανόπουλα ὁ Μῆτσος κ' ὁ Γιαννάκης·
Ὁ Μῆτσος πάει τὰ φλωριά, Γιαννάκης τὴν Ἐλένη,
— Πολλὰ τὰ ἐπ' ἀρέντη μου. — Καλῶς τὸν κύρ Γιαννάκη
Γιαννάκη τί παλάθωσες κ' ἐπῆρ' ὁ νοῦς σ' ἀγέρα
Κ' ἐχάλασες τρία χωριὰ τρία κεφαλοχώρια,
Γρανίτσα καὶ Τρανὸ χωριὸ, Ζελλίστα ξακουσμένη.
— Ἐρταῖς ἀρέντη μ' ἔρταῖς καὶ νὰ μὲ συμπαθῆσες
— Δὲν εἶνε γιὰ συμπάθισμα γιὰ νὰ σ' τὸ συμπαθῆσω.
Τὰ παλαμάκια βάρεσε καὶ τὸν τρελάτη κράζει...

Οὕτω ἔμεινε μόνος ὁ Γιωργούλας ὅστις μα-
θὼν τὸν φόνον τῶν δύο ἀδελφῶν ἐφυγε σπεύδων
εἰς Ἰθάκην. Ἀλλὰ κ' ἐκεῖ δὲν ἐφυγε τὴν μῆνιν
τοῦ φοβεροῦ βεζύρου δολοφονηθείς παρὰ τῶν ἐμ-
πίστων του ἐνῷ ἐλούετο εἰς τὴν θαλάσσαν τῆς
Ἰθάκης. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ τούτῳ τὰ ἄγρια
στίφη τοῦ Ἀλῆ ὤρμησαν ἀκαθεκτα εἰς Ἀράχω-
βαν ἐκαυσαν τὰσεράγια τῶν Σισμαναίων, τὰ ὑπε-
ρήφανα ἐκείνα σεράγια ὧν ἡ κοῦλια ἦτο ὀρατὴ
ἀπὸ τῶν χωρίων τῆς Μακρυνείας καὶ διήρπασαν
τὰ ὑπάρχοντά των ὅλα. Αἱ γυναῖκες τῶν Σι-
σμαναίων ἐκλείσθησαν εἰς τὸ σεράγιον τοῦ Πασᾶ
μετὰ τοῦ ὀκταήμερου μόλις υἱοῦ τοῦ Γιωργούλα.

Ἀλλ' ἦτο τυχερὸν νὰ μὴ χαθῇ ἐντελῶς ἡ
ῤωμαλέα αὐτὴ οἰκογένεια. Ἐν ἓκ τῶν παλλη-
καρίων τοῦ Πασᾶ ἐνεθυμήθη τὸν ἄρτον ὄν ἔφαγε
πρὶν ὑπηρετοῦν παρὰ τῷ Σισμάνῃ. Μετὰ ἕνα
μῆνα κατώρθωσε διὰ νυκτὸς νὰ φυγαδεύσῃ ἐξ
Ἰωαννίνων ἀσφαλῶς τὴν Κικκιάννα, τὴν μητέ-
ρα μετὰ τοῦ υἱοῦ. Οὕτω δὲ ὁ Νικολάκης Σι-
σμανῆς μόνος διαφυγὼν τὸ μῖσος τοῦ Σατράπου
ἔγεινεν ὁ πκτήρ τῆς νῦν πολυμελοῦς οἰκογε-

νείας ἧτις δὲν ἀπηνήθη εὐτυχῶς τοὺς προπα-
τορικοὺς βράχους.

Μίαν ὥραν ἀνατολικῶς τῆς Ἀραχωβῆς, με-
ταξὺ τῆς κώμης ταύτης καὶ τῆς Κλεπᾶς εἶνε ἡ
Μονὴ τοῦ Προφήτου Ἡλίε. Τὴν Μονὴν ταύ-
την ἤγειρε περὶ τὸ 1777 καὶ ἐπλούτισε διὰ
δωρεῶν ὁ Θανασοῦλας Σισμάνης. Εἰς τὸ κέν-
τρον ἦτο ὁ ναῖσκος βυζαντινῆς τέχνης καὶ περίεξ
εὐρέα κελλία διὰ τοὺς μοναχοὺς. Ἐσωτερικῶς ὁ
ναῖσκος ἐκαλύπτετο ὅλως ὑπὸ εἰκόνων στρεβλῆς
βυζαντινῆς ἀγιογραφίας, εἰς δὲ τὴν ἀρκτικὴν
γωνίαν ἦτο ἡ εἰκὼν τοῦ κτίτορος φέροντος ἐν
τῇ παλάμῃ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τὴν Μονήν.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1833 ἡ μονὴ διελύθη καὶ
διὰ τοῦ χρόνου ἠρημώθη καὶ κατηρειπώθη. Διότι
δυστυχῶς οἱ νῦν ἀπόγονοι τοῦ κτίτορος κατέ-
χονται ὑπὸ τῆς ἀξιωμαμένου ἀδιαφορίας, ὑπὸ
τῆς ὁποίας κατέχονται σχεδὸν ὅλοι οἱ ἀπόγο-
νοι ἱστορικῶν καὶ μεγάλων οἰκων. Ἐνῷ ἄλλοι
καταλαμβάνονται ὑπὸ ἱεράς ἐπίσεως πρὸς τὰ
ὀνόματα τοιούτων ἀνδρῶν καὶ διασχίζουσιν ὄρη
καὶ διαπορεύονται ποταμούς ἔν' ἀνεύρωσιν ἔχνος
τι αὐτῶν, ἢ ν' ἀκούσῃς λόγιόν τι—τὸ ὅποιον
πολλάκις εἰκονίζει ὅλον αὐτῶν τὸν βίον καὶ τὰς
διαθέσεις—αὐτοὶ οἱ ἀπόγονοι των, οἱ φέροντες
τὸ ὄνομα ἐκείνου ὡς αἰγλήν θαμβοῦσαν τοὺς
ταπεινοὺς, οἱ ἔχοντες τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέβας
των καὶ πολλάκις τὸν τύπον ἐπὶ τοῦ ἀτόμου
των, ἀδιαφόρως ἀκούουσι τὰ κατ' αὐτοὺς καὶ
πρὸ τῶν λειψάνων τοῦ βίου των οὐδένα αἰσθάν-
ονται παλμόν, οὐδεμίαν θριάμβου ἀνακραυγὴν,
καμμίαν ἱεράν φρικίαν!

Τοῦτο συνέβη καὶ εἰς τοὺς νῦν Σισμαναίους.
Ἀφῆκαν ἐπὶ ἔτη νὰ δέρη ἡ βροχὴ καὶ ὁ ἀνε-
μος τὴν εἰκόνα ἐκείνου εἰς τὸν ὅποιον βεβαίως ὁ-
φείλουσαν τὴν σημερινὴν θέσιν των, νὰ καταστρέψῃ
ὁ εὐρὸς τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς μορφῆς, τὰ
ὅποια λαμβάνων ὁ ἱστορικὸς καὶ σχηματίζων
ἄλυσιν ἀπὸ τῆς σημερινῆς γενεᾶς διὰ μέσου
τῶν αἰώνων, ἢ ἀπέληγεν ἴσως εἰς τοὺς πόδας
κανενὸς σλαυικοῦ θρόνου. Καὶ ὅτε τέλος πρὸ
ἐνός ἔτους ἀπεφάσισαν ν' ἀνεγείρωσι τὴν μονὴν
δὲν ἔλαβον τούλάχιστον τὴν φροντίδα νὰ προ-
φυλάξωσιν ἀπὸ τῆς εἰκόνης αὐτῆς ὅ,τι ἐσεβάσθη
ὁ χρόνος καὶ ἡ βροχὴ ἀλλ' ἄφισαν τοὺς ἀναι-
σθήτους κτίστας νὰ πῆξωσιν ἐπ' αὐτῆς τὰ σκα-
λοπάτια των. Καὶ διακτριεῖται μόλις τώρα ἐκ
τῆς ὅλης εἰκόνης ἡ κεφαλή, οἱ ὅμοι καὶ μέρος
τῆς χειρὸς τῆς φερούσης τὸν ναῖσκον. Ἡ κεφα-
λὴ διαγράφεται εὐκρινῶς, μὲ τ' ἄδρα χαρα-

κτηριστικά, φέρουσα τὸ σλαυικὸν καλπάκι τὸ πρόσωπον διαγράφεται ἐπίσης, ἐκτὸς τῶν ὀφθαλμῶν οἵτινες ἔχουν ἀποξεσθῆ· ὁ τράχηλος κατέρχεται γυμνὸς πρὸς τὸ στῆθος, ὅπερ περικαλύπτει μετὰ τῶν ὤμων κροκοβαφῆς χλαίνα ἀπλῆ μὲ τρία χρυσὰ κομβία. Ἐνθεν καὶ ἐνθεν τῆς κεφαλῆς διακρίνεται ἡ ἐπιγραφή οὕτως:

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΙΣΜΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΚΤΙΤΩΡ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΑΥΤΗΣ

Βλέπει καθέννας ὅτι εἰς τὸ καθαρῶς σλαυικὸν τοῦτο ἐπώνυμον προσετέθη καὶ ἡ Πελοποννησιακὴ κατάληξις. Κ' ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν μου ἡ παράδοσις ἐκείνη περὶ τῆς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, ὃν ἐπέμενε σώνει καὶ καλὰ ὁ βλάχος νὰ τὸν ἴδῃ φέροντα κόκκινα ὑποδήματα. Ὁ ζωγράφος ἐκὼν ἄκων ἔκαμε τὸ θέλημα τοῦ βλάχου καὶ ἵνα ἀποφυγῇ φαίνεται τὰς μορφὰς τῶν μεταγενεστέρων, ἐπέγραψεν ἐν ἀθυρίαι:

Θέλοντας ὁ βλάχος,
Μὴ θέλοντας ὁ ζωγράφος
Φόρεσε, Χριστέ μου,
Κόκκινα παπούτσια!

Ἡ διαφορὰ ὅμως εἶνε ὅτι ἐδῶ ἤθελεν ὁ ζωγράφος θὰ ἦτο βέβαια Πελοποννήσιος!

Εἰς τὴν ἐν λόγῳ Ἀρχαῶσαν ἀνήκει καὶ τὸ ἀκόλουθον τραγοῦδι, ὅπερ ἂν ὄχι ὑπὸ ἄλλο τι ὑπὸ ἡθογραφικὴν ὅμως ἐποψὴν ἔχει τὴν σημασίαν του.

Ἐ τὴν ξαναμμένη Ἀρχαῶσα γίνε εἶνα καρπαῆτι.
Ὅλαις πλυνέουν καὶ χαίρονται, κ' ὄλαις τὸ τραγοῦδανε,
Ἡ ξαναμμένη Κώσταϊνα πλυνέει καὶ καταριέται:
— Ἀνάθεμα ὅπ' ἔρριψε τὰ μάγια 'ς τὸ πηγάδι
Κ' ἐμάζεψε τὸν ἄνδρα μου, θέλει νὰ μὲ χωρίσῃ.
Κ' ἂν μὲ χωρίσῃ κ' ὄλαις τι καὶ ἂν μὲ χωρίσῃ κ' ὄλα
Ἐ τῆς δυὸ 'ς τῆς τρεῖς θὰ λούζουμαι 'ς τῆς πέντε καὶ θ' ἄλλὰς

Καὶ 'ς τῆς ὀκτῶ καὶ 'ς τῆς ἐννιά θὰ βγαίνω 'ς τὸ παζάρι,
Νὰ κάνω νιούς νὰ σπάζονται γερόντους νὰ κρεμιώνονται,
Νὰ κάνω καὶ τὸν Κωσταντῆ ταμπλάς νὰ τὸν βαρέσῃ.

Εἶνε ἀληθές ὅτι τὸ ἐπεισόδιον, ὅπερ μνημονεύει, ἀπαντᾶται καὶ εἰς ἄλλα τραγοῦδια ἄλλων τόπων. Οἱ κάτοικοι ὅμως τῆς Ἀρχαῶδος τὸ υἱοθετοῦσι καὶ μνημονεύουσι τὸ γεγονός. Ὅπως δῆποτε τὸ σωστὸν εἶνε ὅτι τὰ μάγια παντοῦ καὶ πάντοτε ἐξασκοῦν τὴν ἀκαταμάχητον ἐπιρροὴν των.

Η'.

Ὁ δῆμος Παρευνηίων—Πάθημα τοῦ κύριου Γιάννου μας — Ἅγιος Δημήτριος καὶ προϊόντα αὐτοῦ.
— Νεοχώρι. — Δολοφονία ἀρχιεπιστῶν καὶ ἡ ἐντύπωσις — Χάνι Καστανιάς — Τραγικὸν συμῶν — Κοζιτσα — Χώμοι — Μέχρι Πλατάνου.

Οὕτω μέχρι τῆς Ἀρχαῶδος διετρεξάμεν καὶ τὴν ἀρκτικὴν πλευρὰν τῶν Κραβάρων. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι ἡ πλευρὰ αὕτη ἐπιμηκύνεται μικρὸν ἀκόμη, ἀκολουθοῦσα τὴν καίτην τοῦ Εὐήνου, μετὰξὺ ὁμοιοτύπων βουνῶν καὶ περιλαμβάνει τὸν δῆμον Παρευνηίων, ἀλλ' ἐκρίθη ἁσκόπος ἡ πορεία ἡμῶν μέχρις ἐκεῖ. Διότι ἐκτὸς

τοῦ ὅτι ὁ δῆμος περιλαμβάνει δύο καὶ μόνον χωρία ἐντελῶς ἄσημα τὸν Τερπίστην καὶ Κόνισκαν, τὴν μὲν ἐπὶ κλιτύς βουνοῦ τὴν δὲ εἰς βρεμματικὰ μετὰ τοῦ εἰς τὰ Κόκκινα Μαχαλά, ἀλλὰ καὶ οὐδὲν ἀξιόλογον εἶχομεν νὰ ἴδωμεν ἢ ν' ἀκούσωμεν ἐκεῖ. Εἰς τὰ Κράβαρα ἀρκεῖ νὰ ἴδῃ τις ἐν καὶ μόνον χωρίον διὰ νὰ λάβῃ ἰδέαν περὶ τῶν λοιπῶν καθὼς ἐπίσης ἀρκεῖ νὰ ἴδῃ ἕνα Κραβαρίτην διὰ νὰ ἠμιλήσῃ περὶ ὄλων. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν νὰ διέλθωμεν εὐθύς τὸν ποταμὸν, νὰ φθάσωμεν περὶ μεσημβρίαν εἰς τὸ χάνι τῆς Καστανιάς καὶ νὰ νυκτωθῶμεν εἰς Πλάτανον, ἀρχίζοντες οὕτω τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῶν Κραβάρων.

Κατήλθομεν ὅθεν τὴν αὐτὴν ἀτραπὸν ἦν ἀνήλθομεν ὅπως φθάσωμεν εἰς Ἀρχαῶσαν, πεζῆ καὶ μετὰ φόβον. Πεζῆ καὶ μετὰ φόβου διότι κατὰ τὴν ἀνοδὸν μας ὀλίγον ἐλείψε νὰ νυκτωθῶμεν ἐκεῖ, συλλέγοντες τὰ τεμάχια τοῦ κύριου Γιάννου τοῦ πολυτιμοτέρου ἀκολουθοῦ μου, ὅστις ἐκτὸς τοῦ ὅτι, πρὸς ἐπίταξιν τοῦ σεβασμοῦ του ἐκάλει εἰς τὸ συγκριτικὸν τὸν προιστάμενόν του, ἐγνώριζε νὰ μᾶς παρασκευάζῃ πάντοτε ἐξαίρετον τροφήν καὶ μαλακὴν κλίνην. Ἄλλ' ὁ σφριγῶν ἡμίονος ἡγνέει φαίνεται αὐτὰ τὰ προσόντα κ' ἐνῶ ἀνήργετο τὴν βᾶσιν, ἀνεπήδησεν αἰφνῆς ἐντρομος κ' ἔρριψε τὸν ἀναβάτην, τοῦ ὁποίου ὁ πούς ἐκράτηθη περισφιχθεὶς ἐντὸς τοῦ σχοινοῦ ἀναβολέως. Ὁ ἡμίονος αἰσθανόμενος τὸ βάρος ἐταράχθη περισσότερον κ' ἐτάνας τοὺς βῶθωνας καὶ ἠνώρθου τὴν κεκομμένην χαίτην κ' ἔβλεπε μακρὰν ἑτοιμος νὰ ὀρμήσῃ κάτω, μετὰξὺ τῶν πετρῶν καὶ τῶν κορυμῶν τῶν πρίνων. Ἄλλ' ἕτερος Γιάννης, ὁ εὐσταλής ὄσον καὶ πολὺλογος, ἐνῶ οἱ λοιποὶ ὄλοι ἐμένονεν κατὰπληκτοὶ καὶ ἀκίνητοι πρὸ τοῦ θαύματος, ἔσπευσε μετ' ἑτοιμότητος, ἤρπασε τὸ ζῶον καὶ τὸ ὤθησεν ἐμπρὸς ὥστε νὰ μείνῃ ἐλεύθερος ὁ πούς. Οὕτω ἐσώθη ὁ κύριος Γιάννης τοῦ βεβαίου θανάτου κ' ἐσώθημεν καὶ ἡμεῖς τοῦ πένθους, καὶ τῆς δυσχερείας τῆς πορείας μας. Καλὴ σου ὥρα, ἀγαθὲ σύντροφε!

Μέχρι τοῦ μύλου ἐδαπανήσαμεν 1 ὥραν κατερχόμενοι. Ἀνεπαύθημεν ὀλίγον ἐκεῖ καὶ ἤρχισαμεν εἴτα διερχόμενοι τὴν ξηρὰν κοίτην τοῦ ποταμοῦ. Ἀριστερὰ μας, ἐπὶ βουνώδους ἐξώστου, λευκάζουσιν αἱ μαγάλαι καὶ κομψαὶ οἰκίαι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τοῦ ὁποίου ἡ φερώνυμος ἐκκλησία φαίνεται κατέμπροσθεν. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀνέκει εἰς τὸν δῆμον Κλεπαίδος κ' ἔχει περὶ τοὺς 300 κατοίκους. Γύρω αὐτοῦ φαίνονται ὀλίγαι γαῖαι καλλιεργημέναι. Διότι τὸ χωρίον εἰς τὴν ἐντόπιον γεωγραφίαν δὲν φημιζέται τόσο διὰ τὴν παραγωγὴν γεωργικῶν προϊόντων ὅσον διὰ τὴν ἐξαγωγὴν διακονικαίων. Ὅλοι οἱ κάτοικοι ἐξασκοῦν τὸ ἐντιμον τοῦτο ἐπάγγελμα εἰς τὰ τετραπέρατα τοῦ κόσμου. Διαφορὰ φύλου καὶ ἡλικίας ἐδῶ δὲν ὑπάρχει ὁ ἄνδρας λαμβά-

νει τὴν μίαν ὀδὸν, ἡ γυναῖκα ἀκολουθεῖ τὴν ἄλλην, τὰ ἄρρενα δὲ ἡ θήλεα μικρὰ ἀκολουθοῦσιν ἐπὶ μισθῷ, κυμαινομένῳ μετὰξὺ 10—20 δραχμῶν, ἀναλόγως τῆς εὐφυΐας των ἄλλους ἐπιχειρηματίας διακονικαίους ἐξ ἄλλων τόπων.

Πατήσαντες τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ εἰσήλθομεν εἰς τὸ δάσος Μαπέλιστα, ἔχοντες κατέναντί μας τὸ ἐπίμηκες βουνὸν Ἀρδίνη. Βουνὸν καὶ δάσος ἀνήκουσιν ἐκ τοῦ παλαιοῦ εἰς τοὺς Σισμαναίους, οἵτινες ἐπιτρέπουν ἀπληρωτὶ τὴν ξύλυσιν εἰς τοὺς κατοίκους τῶν περὶ τὸ χωρίον. Τὸ βουνὸν ἔχει ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐκτεταμένον πεδίων, χρησιμεῖον εἰς τοὺς ποιμένεας ὡς καλοκαιρινὸν λιβεῶδι. Τὸ δάσος καλύπτεται ἀπὸ γαύρους, πρίνους, ἐλάτους καὶ πλατάνους· ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀπεψιλωμένοι τόποι χρησιμεῖον ὡς ἀγροὶ ἀραβοσίτου, τοὺς ὁποίους χορηγοῦν οἱ Σισμαναῖοι εἰς τοὺς χωρικοὺς ἐπὶ ἀναλόγῳ μισθῷ. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ δάσους στημένον νεροπρίονον μεταποιεῖ τὰς γηραιοτέρας ἐλάτας εἰς σπινίδας καὶ κεδρόνια, τὰ ὅποια ἐνεκεν ἐλλείψεως συγκοινωνίας διαπνέονται μόνον εἰς τὰ γειτονικὰ χωρία. Οὕτω ἡ πλουσιωτάτη αὕτη παρακαταθήκη μένει ἀνεκμετάλλετος καὶ θὰ μένη ἀκόμη μέχρις οὐ ἀνοιχθῇ δρόμος καὶ δι' ἐκεῖνα τὰ μέρη.

Μετὰ τὸ νεροπρίονον, ὅπου κεφαλόβρυσον ψυχρὸν καὶ ἄφθονον χρησιμεῖ εἰς κίνησιν τοῦ πρίνου, εἰσήλθομεν εἰς τὴν Σκοτεινὴν, δυτικὴν πλευρὰν τοῦ δάσους, λαβοῦσαν τοιοῦτον ὄνομα ἐκ τῆς μεγίστης πυκνότητος τῶν δένδρων. Εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς ἕτερον κεφαλόβρυσον, ἡ Κάνναλη, χύνει ἀφθονώτερον καὶ μᾶλλον εὐπεπτον νερόν. Ἀπὸ τῆς θέσεως δὲ ταύτης εἶδομεν ὀπίσθεν μας ἀντίπεραν τοῦ ποταμοῦ τὴν Ἀρχαῶσαν καὶ δυτικώτερον τὸ Νιοχώρι, τοῦ ὁποίου αἱ οἰκίαι ἐγείρονται κλιμακῶδῶς ἐπὶ αἰχμηροῦ βράχου, πυργουμένου εἰς τὸ βάθος μικρᾶς κοιλάδος. Καὶ τὸ χωρίον τοῦτο ἀνήκει εἰς τὸν δῆμον Κλεπαίδος ἀριθμοῦν περὶ τοὺς 600 καὶ πλέον κατοίκους, ἐξ ὧν οἱ πλεῖστοι ξενιτεύονται κατακασσόμενοι εἰς τὸν στρατὸν καὶ εἰς τὴν ἀστυνομικὴν δύναμιν ὀργάνων τῆς Ἡρωτευούσης.

Ἐπειδὴ εἶνε φυσικὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅταν ἴδῃ ἢ ἀπολαύσῃ ἐκτακτὸν τι νὰ φέρῃ ἔπειτα τὰς κρίσεις καὶ τὰς ἐντυπώσεις του τοῦτο ἐκἀμνομεν καὶ ἡμεῖς ὄλοι ἐνῶ ἐθαδίζομεν πρὸς τὸ χάνι τῆς Καστανιάς. Διότι καὶ δι' ἡμᾶς ἦτο ἐκτακτος ἀπόλαυσις τὸ νὰ εὐρωμεν τὴν παρελθούσαν νύκτα, μετὰ τόσων ἡμερῶν κωκυλίων ὄλας τὰς ἀναπαύσεις τοῦ βίου ὑπὸ τὴν φιλοξενον στέγην τῶν Σισμαναίων καὶ διὰ τοὺς ὀδηγούς μας τὸ νὰ ἴδωσιν ἐκ τοῦ πλησίον τὴν προσήκειαν τῶν ἀρχόντων ἐκείνων. Κ' ἐνῶ ἡμεῖς ὠμιλοῦμεν διὰ τὴν γλυκειὰν πῆτταν καὶ τὰς ἀναπαυτικὰς στρωμάδας, τὰς ὁποίας ἐγνώριζομεν

φεῖ! ὅτι διὰ πολλὰς ἀκόμη ἡμέρας θα ἔστερομεθα, οἱ ξεναγοὶ μας ἠσυχολοῦντο περὶ τὴν ἄλλην κατάστασιν τῶν χθεσινῶν μας Ἀμφιτρούωνων. Καὶ ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης ἐνός τούτων ὡς δημάρχου, τῆς κομματικῆς των ἐπιτροπῆς, τῆς φιλοξενίας καὶ τοῦ πλοῦτος των, ἐφθασαν αἰφνῆς εἰς τὴν δολοφονίαν τριῶν ἀρχιληστῶν.

Οἱ ἀρχιλησταὶ οὗτοι ἦσαν ὁ Κωνσταντέλος, ὁ Θανασοῦλας καὶ ὁ Σπαθιάς καὶ ἐδολοφονήθησαν πρὸ εἰκοσαετίας ὑπὸ τῶν Σισμαναίων ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ὁμοιωτοῦ, ὅπου ἡμεῖς εἰδειπνήσαμεν χθίς. Διήρχοντο κάτω τοῦ χωρίου καὶ ἀνῆλθον ἵνα ἐπισκεφθῶσι τοὺς κουμπάρους των. Ἦτο τοῦ ἀγίου Γεωργίου ὁ κουμπάρος ἦγεν ἑορτὴν κ' ἐκράτησεν αὐτοὺς εἰς τὸ δεῖπνον. Ἐνῶ δὲ μόνον ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐπαίζον τὴν πρέφαν πυροβολισμοὶ ἐκ τοῦ παρακειμένου ὁμοιωτοῦ ἔρριψαν αὐτοὺς νεκρούς. Μόνος ὁ Θανασοῦλας ἔμεινε ζωντανὸς μέχρι τῆς αὐγῆς, καταρῶμενος καὶ ξεσχίζων τὰ χρονονομίσματα αὐτοῦ καὶ τῶν συντρόφων του, ἵνα μὴ τὰ ὠφελήσῃ οἱ δολοφόνοι. Ἐπήδησαν δ' ἐκ τοῦ παραθύρου κ' ἐσώθησαν φεύγοντες δύο ἕτεροι, ἐξ ὧν εἰς ὁ Τσιτούρας, τὴν ὠκυποδίαν τοῦ ὁποίου ζωηρῶς εἰκονίζει ἡ ἐκθεσις ἐνός ἐνωμοστάρχου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης «... τῶν ἀρχιληστῶν Τσιπούραν... φεύγῃ σὰν λαγός, τὰ δάσει τρίζου, ἡ χροφυλάκες προεβόλουν σὰν σὲ γάμω πού ἐκάει ὡ τῶπος κὲ πού νὰ τῶν ἴδῃς!...»

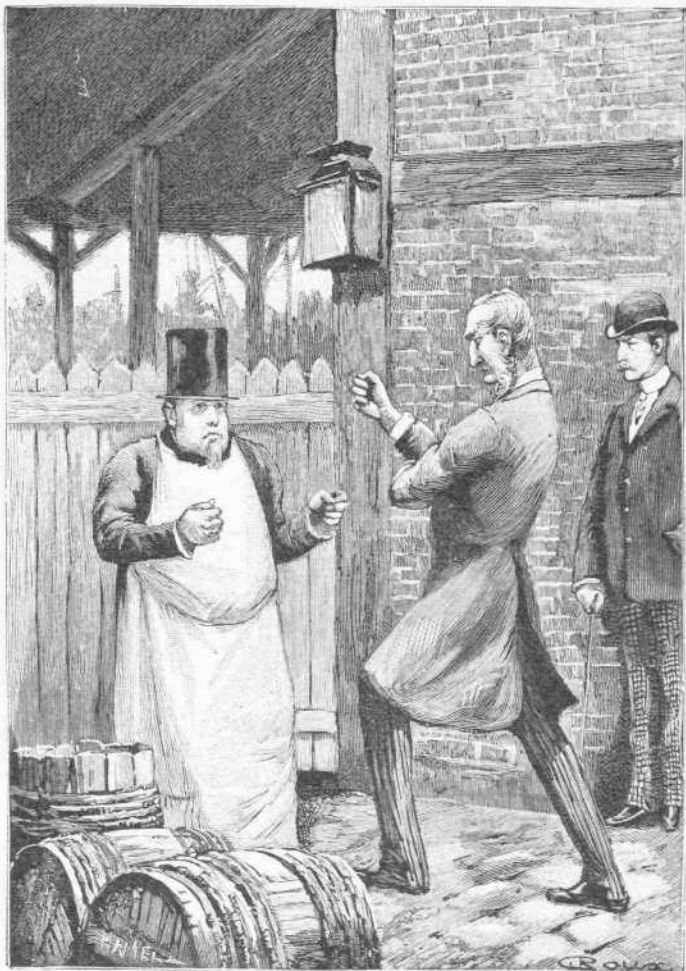
Ὁ δολοφονία αὕτη τῶν τριῶν ἀρχιληστῶν βαθεῖαν προῦξένησεν ἐντύπωσιν κ' ἐπέφερε καιρικὴν πληγὴν ἐπὶ τῶν ληστρικῶν συμμοριῶν. Ἀλλὰ βαθυτέραν ἐπέφερε κατάπληξιν ἐπὶ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, ὅστις ὄσον καὶ ἂν ἐχθρεύετο τοὺς ληστὰς ἐφοβήτο περισσότερον τὸν Ξένιον Δία. Καὶ διὰ τοῦτο δὲν παρεξενεύθη καθόλου ὅταν ἤκουσα τοὺς ἀπλοῦτους ξεναγούς μας ἐν ἀφελεί κρῖσει νὰ καταδικάζωσι τοὺς δολοφόνους καὶ νὰ τοὺς καλοῦσι ψωμοπύτας. Τὰ αὐτὰ δ' ἤκουσα νὰ κατακράται καὶ τὸ δημοτικὸν τραγοῦδι, τὸ ἀπορρέον ἐξ αὐτῶν τῶν σπλάγγχων τοῦ λαοῦ:

Ἐσεῖς κουμπάραι βλάχισσαι, κουμπάραι βλαχοπούαι
Τὸ μὰ νὰ μὴν ἀλλάξετε, μὴ λαμπροφροσῆτε,
Τὸν Κωνσταντέλο βάρεσαν Σπαθιά καὶ Θανασοῦλα
Κι' ὁ Θανασοῦλας γούγιαξ κ' ὁ Κωσταντέλος λέει:
— Τὸ πού 'σαι Ντουλαβέρη μου καὶ πρῶτο παλληκάρη,
Πῶχω δυὸ λόγια νὰ σοῦ εἰπῶ τρία νὰ σοῦ μιλήσω·
Φίλο μὴν ἀναμπιστευθῆς, φίλο μὴ βάλῃς μπέσα,
Ὁ φίλος φέδι γίνεται κ' ἀστρίτης καὶ σὲ τρώει.
Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε τὸ λόγο δὲν ἀπέπεισε
Μὴ μπαταριά τοῦ βίξανε ἀπάνω 'ς τὸ φαγὶ του
Ἀραχωθίταις τὰ σκυλιὰ ἔπου δὲν ἔχουν μπέσα.
Φίλο φωνίσα σήκωσε σὰν παλληκάρη πούταν;
— Τὸ πού 'σαι Θανασοῦλα μου, Σπαθιά καὶ Ντουλαβέρη,
Νὰ πάρτε τὸ κορμάκι μου, τὸ ἔρημό μου σῶμα,
Καὶ νὰ τὸ πᾶτε 'ς τὰ βουνα ψηλά 'ς τὰ κορροθούνα
Ποῦνε τὰ κρῦα τὰ νερά τὰ παγωμένα χιόνια.
Μὴν πῆτε πῶς μὲ σκότωσαν τῆς ἐρημῆς μου μάννας
Μὴν πῆτε πῶς παντρεύτηκα πολὺ μακρὰ 'ς τὰ ἔβνα.

— Προσέξατε, Μάστων!
 — Εἰς τί;
 — Εἰς τὰς συνεπείας τῆς ἀρνήσεώς σας αἱ ὁποῖαι θὰ ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα . . .
 — Νὰ σᾶς ἐμποδίσουν ἀκριβῶς νὰ μάθετε ὅτι δὲν πρέπει νὰ εἰξεύρετε.

— "Ω !.." ἐφώνησεν ὁ I. T. Μάστων. Ἐκείνη δ' ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐσιώπησε.
 «Καὶ θέλετε νὰ μάθετε ὅποια θὰ εἶναι ἡ ἀπόφασις; ἐξηκολούθησεν ὁ πρόεδρος τῶν Πρίστις.
 — Ἐὰν ἀγαπᾶτε νὰ μοῦ τὸ εἰπῆτε! ἀπήντησεν ὁ I. T. Μάστων.

Ὁ ταγματάρχης Δόνελλαν πυγμαχῶν.

— Ὅτι ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ μάθωμεν.
 — Δὲν εἶμαι αὐτῆς τῆς γνώμης.
 — Θὰ σᾶς παραπέμψωμεν εἰς τὸ κακούργιο-δικεῖον!
 — Παραπέμψατέ με.
 — Καὶ οἱ ἔνορκοι θὰ σᾶς καταδικάσουν!
 — Αὐτὸ εἶναι ἰδικὴ των δουλειά.
 — Καὶ ἡ ἀπόφασις θὰ ἐκτελεσθῇ ἀμέσως!
 — Ἄς ἐκτελεσθῇ.
 — Ἄγαπητέ Μάστων! . . . ἐτόλμησε νὰ εἶπῃ ἡ μίστρες Εὐαγγελία Σκόρβιτ, τῆς ὁποίας ἡ καρδιά ἐσπαράσσετο εἰς τὰς ἀπειλὰς ταύτας.

— Θὰ καταδικασθῆτε εἰς θάνατον! . . ὅπως σᾶς πρέπει!
 — Ἀλήθεια;
 — Καὶ ὅτι θὰ ἀπαγχονισθῆτε εἶμαι τόσο βέβαιος, κύριε, ὅσον ὅτι δύο καὶ δύο κάμνουν τέσσαρα!
 — Τότε λοιπόν, κύριε, ἔχω ἀκόμη ἐλπίδας, ἀπήντησε φλεγματικῶς ὁ I. T. Μάστων. Ἐὰν εἰσθε κατὰ τι μαθηματικὸς, δὲν θὰ ἐλέγετε ποτὲ εἶμαι τόσο βέβαιος ὅσον ὅτι δύο καὶ δύο κάμνουν τέσσαρα. Ποία εἶναι ἡ ἀπόδειξις ὅτι ὅλοι οἱ μαθηματικοὶ δὲν ἦσαν τρελλοὶ μέχρι

τοῦδε, ὑποστηρίζοντες ὅτι τὸ ἄθροισμα δύο ἀριθμῶν εἶναι ἴσον μὲ τὸ ἄθροισμα τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτοὺς μερῶν, δηλαδὴ ὅτι δύο καὶ δύο κάμνουν τέσσαρα;

— Κύριε! . . ἀνέκραζεν ὁ πρόεδρος ἐν προφανεῖ συγχύσει.

— Ἄ! ἐξηκολούθησεν ὁ I. T. Μάστων, ἐὰν ἐλέγετε τοῦλάχιστον «τόσον βέβαιος ὅσον ὅτι ἐν καὶ ἐν κάμνουν δύο» μάλιστα! διότι τοῦτο

νον τηλεγράφημα ὅπερ διεβίβασεν αὐτῇ ὁ ἐν Ζανζιβάρῃ Πρόξενος τῆς Ἀμερικῆς.

« Πρὸς τὸν κ. Τζὼν Βράιτ, ὑπουργὸν Εἰς Βασιγετῶνα

Ζανζιβάρῃ 13 7θρίου 5. ὥρ π.μ. ὥρα τοῦ τόπου
 » Ἐκτελέσεις μεγάλων ἔργων ἐπισπεύδεται εἰς
 » Βαμασά πρὸς νότον ὁροσειρᾶς Κιλιμαντζάρου.
 » Ἀπὸ 8 μηνῶν πρόεδρος Βαρθικᾶν καὶ λοχαγὸς Νίκολ ἐγκατεστάθησαν μετὰ πολυκρίθμου

Πολυμένη εἰς τὰς μεγαλοπόλεις (σελ. 346).

δὲν εἶναι πλέον θεώρημα, ἀλλ' ἀξίωμα καὶ τὰ ἀξιώματα εἶναι αὐταπόδεικτα!

Καὶ μετὰ τὸ μάθημα τοῦτο τῆς ἀριθμητικῆς, ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ἀπῆλθεν, ἐνῶ τὰ βλέμματα τῆς μίστρες Εὐαγγελίας Σκόρβιτ ἀπήστραπτον ἐκ θαυμασμοῦ πρὸς τὸν ἐκτακτον τοῦτον μαθηματικὸν τῶν ὀνείρων τῆς!

ΙΔ'.

Συντομώτατον, εἰς τὸ ὁποῖον ὅμως ὁ ἄγνωστος Χ λαμβάνει γεωγραφικὴν ἀξίαν.

Εὐτυχῶς διὰ τὸν I. T. Μάστων, ἡ ἄμοσπονδιακὴ κυβέρνησις ἔλαβε μετ' ὀλίγον τὸ ἐπόμε-

» προσωπικοῦ μαζῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ » Σουλτάνου Βᾶλι Βᾶλι. Φέρω ταῦτο εἰς γνῶσιν » τῆς κυβερνήσεως.

Εὐπειθέστατος

Ριχάρδος Β. Τρούστ, πρόξενος. »

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐκαινολογήθη τὸ μυστικὸν τοῦ I. T. Μάστωνος καὶ τοῦτου ἕνεκα ὁ γραμματεὺς τοῦ Τηλεβολικοῦ Συλλόγου ἔμεινε μὲν ἐτι ὑπὸ κράτησιν, διεύργεν ὅμως τὸν κίνδυνον τοῦ ἀπαγχονισμοῦ.

Ἄλλ' ἄργότερα τίς οἶδεν, ἂν οὗτος δὲν θὰ κτεθλίβετο, διότι δὲν ὑπέστη τὴν ποινήν τοῦ

θανάτου καθ' ὃν χρόνον εὐρίσκετο ἀκόμη ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δόξης του!

ΙΕ'

Περιέχον λεπτομερείας ἀληθῶς ἐνδιαφερούσας τοὺς κατοίκους τοῦ γηίνου πλανήτου.

Οὕτως ἡ κυβέρνησις τῆς Βασιγκτῶνος ἐγίνωσκεν ἤδη τὸν τόπον τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐταιρίας Βαρβικῆν καὶ Σας. Ἀμφιβολία περὶ τῆς αὐθεντικότητος τῆς διαδιδασθείσης εἰδήσεως δὲν ἐπετρέπετο, διότι ὁ ἐν Ζανζιβάρῃ πρόξενος ἔθεωρεῖτο ἀνὴρ εἰς τοῦ ὁποίου τὰς πληροφορίας ἠδύνατο νὰ ἔχωσι πᾶσαν πεποιθήσιν. Ἡ εἰδήσις ἄλλως ἐπεκυρώθη καὶ ὑπὸ νεωτέρων τηλεγραφημάτων βεβαιούντων ὅτι εἰς τὸ κέντρον ἀκριβῶς τῆς χώρας τοῦ Κιλιμαντζάρου ἐν τῷ Ἀφρικανικῷ Βαμασαί, περὶ τὰς ἑκατὸν λεύγας πρὸς δυσμὰς τῆς παραλίας καὶ ὀλίγον κατωτέρω τῆς Ἰσημερινῆς γραμμῆς, οἱ μηχανικοὶ τῆς Ἐκμεταλλευτικῆς τοῦ Β. Πόλου Ἐταιρίας ἐμελλον ἐντὸς μικροῦ ν' ἀποπερατώσωσι τὰ γιγάντια ἔργα τῶν.

Ἀλλὰ πῶς οὗτοι ἠδυνήθησαν νὰ ἐγκατασταθῶσι τόσον μυστηριωδῶς εἰς τὴν ἀπωτάτην ἐκείνην χώραν, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ περιήμου ὄρους, εἰς τὸ ὁποῖον γενόμενον τὸ πρῶτον γνωστὸν ὑπὸ τοῦ Ρεββιάννη καὶ Κράπο ἐν ἔτει 1849, ἀνέβησαν μετέπειτα οἱ περιηγηταὶ Ὅθεν Ἐλερς καὶ Ἄμποτ; Τίνι τρόπῳ ἠδυνήθησαν νὰ ἰδρῶσιν ἐκεῖ τὰ μηχανουργεῖα τῶν, τὰ χυτήρια τῶν καὶ νὰ συγκεντρώσωσιν ἐπαρκῆς προσωπικόν; Διὰ τίνων μέσων κατέρωθον νὰ ἔλθωσιν εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν ἐπιφόβων ἰθαγενῶν φύλων, καὶ τῶν ἡγεμόνων τῶν, διακρινόμενων ἐπὶ ὑπουλότητι καὶ ἀπανθρωπία; Περὶ τούτων οὐδεὶς οὔτε ἐγίνωσκέ τι, οὔτε θὰ ἐμάνθανεν ἴσως ποτέ, ἀφοῦ ὀλίγοι μόνον ἡμέραι ὑπελείποντο μέχρι τῆς τακτῆς χρονολογίας τῆς 22 Σεπτεμβρίου.

Διό, ὅτι ὁ Ι. Τ. Μάστων ἔμαθε παρὰ τῆς μίστρως Εὐαγγελίας Σκόρβιτ ὅτι τὸ μυστικὸν τοῦ Κιλιμαντζάρου ἀπεκαλύφθη διὰ τοῦ ἐκ Ζανζιβάρης τηλεγραφήματος:

«Ψιτ!... Ἐκαμε διαγράφων διὰ τοῦ σιδηροῦ τοῦ ἀγίστου εἰς τὸ κενὸν θαυμασίους ἐλιγμούς. Τὰ ταξείδια δὲν γίνονται ἀκόμη οὔτε διὰ τοῦ τηλεγράφου οὔτε διὰ τοῦ τηλεφώνου καὶ εἰς ἑξ ἡμέρας... παταραπαταμπομπούμ! ἡ δουλειὰ εἶνε ξεμπερδεμένη!»

Ὅστις δὴποτε ἤθελεν ἀκούσῃ τὸν γραμματέα τοῦ Τηλεβολικοῦ Συλλόγου ἐκφέροντα τὴν εὐχὴν ταύτην ὀνοματοποιεῖν, ἥτις ἐξερράγη ὡς κρότος τηλεβόλου, ἤθελεν ἀληθῶς θαυμάσῃ τὴν θαλερὰν ζωτικότητα ἣτις ἀπομένει ἐνίοτε εἰς τοὺς γηραιούς πυροβολητάς.

Προφανῶς ὁ Ι. Τ. Μάστων εἶχε δίκαιον. Δὲν ὑπῆρχε καιρὸς ὕλικός πρὸς τὴν ἀποστολὴν χω-

ροφυλάκων μέχρι τοῦ Βαμασαί καὶ σύλληψιν τοῦ προέδρου Βαρβικῆν. Διότι καὶ ἂν ἀκόμη οἱ χωροφύλακες οὗτοι ἀναχωροῦντες ἐξ Ἀλγερίας ἢ καὶ ἐξ Αἰγύπτου, ἐκ τοῦ Ἄδεν, ἐκ τῆς Μασσαύης ἢ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Μαδαγασκάρης, ἤθελον ταχέως φθάσῃ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Ζανζιβάρης, ἔπρεπε νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν καὶ αἱ ἐπιτόπιοι δυσχέρειαι καὶ αἱ ἐκ τῆς ὑδροπορίας ἀνά τὴν ὀρεινὴν ἐκείνην χώραν ἀναπόφευκτοι χρονοτριβαὶ καὶ ἡ ἀντίστασις ἴσως πολυαριθμοῦ προσωπικοῦ ἐνισχυμένου ἀναμφιβόλως ὑπὸ τοῦ αὐθαριέτου μαύρου Σουλτάνου τοῦ δωροδοκηθέντος πιθανῶς καὶ προστατεύοντος τὴν ἐπιχείρησιν τῆς ἐταιρίας. Ὅθεν ἐδέησε νὰ παραιτηθῶσι πάσης ἐλπίδος παρακωλύσεως τῶν ἐργασιῶν διὰ τῆς συλλήψεως τοῦ ἡγέτου.

Ἄλλ' ἂν τοῦτο ἦτο ἀδύνατον πλέον, εἶχον ἤδη τοῦλάχιστον τὴν εὐκολίαν, γινώσκοντες ἀκριβῶς τὴν τοποθεσίαν τοῦ σημείου τῆς βολῆς νὰ προσδιορίσωσιν ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὰς ἐξ αὐτῆς δεινὰς συνεπείας, τοῦθ' ὅπερ ἦτο ζήτημα ἀπλοῦ ὑπολογισμοῦ, πολυπλόκου βεβαίως, ἀλλὰ μὴ ὑπερβαίνοντος τὴν συνήθη δεξιότητα τῶν περὶ τὴν ἀλγεθραν εἰδικωτέρων καὶ τῶν μαθηματικῶν ἐν γένει.

Ἡ κυβέρνησις τῆς Βασιγκτῶνος εἶχε κρατήσῃ ἐν ἀρχῇ μυστικὸν τὸ τηλεγράφημα τοῦ ἐν Ζανζιβάρῃ προξένου τῆς, ἐπιθυμοῦσα συγχρόνως μετὰ τῆς ἀνακοινώσεως αὐτοῦ νὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ ὑποδείξῃ καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς μετατοπίσεως τοῦ ἄξονος, ὡς πρὸς τὴν ἀνισοσταθμίαν τῶν θαλασσῶν καὶ νὰ πληροφορήσῃ ἅμα τοὺς κατοίκους τῆς γηίνης σφαίρας περὶ τῆς τύχης ἣτις ἀνέμενον ἕκαστον αὐτῶν, κατὰ τὸ τμήμα τοῦ γηίνου πλανήτου εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο ἐγκατεστημένος.

Εὐνόητος δ' εἶναι ἡ ἀνυπομονησία μεθ' ἧς ἀνέμενον πάντες νὰ μαθῶσι τί ἐμελλε νὰ τοῖς συμβῇ.

Ἀπὸ τῆς 14 Σεπτεμβρίου τὸ τηλεγράφημα ἐκεῖνο εἶχεν ἀποσταλῆ εἰς τὸ μετεωρολογικὸν γραφεῖον τῆς Βασιγκτῶνος, λαθὼν τὴν ἐντολὴν νὰ συναγάγῃ ἐξ αὐτοῦ τὰς τελικὰς συνεπείας ὑπὸ μηχανικὴν καὶ γεωγραφικὴν ἐποψίν. Ἐντὸς δύο ἡμερῶν ἡ κατάστασις καθορίσθη σαφέστατα ἢ δὲ ἐκθεσίς τοῦ μετεωρολογικοῦ γραφείου διεδιβάσθη διὰ τῶν ὑποβρυχίων καὶ ἐνκερίων γραμμῶν πρὸς τὰς κυβερνήσεις τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου κόσμου καὶ δὲν ἐβράδυνε κατόπιν δημοσιευθεῖσα εἰς χιλιάδας ἀντιτύπων ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων νὰ διαλαλήθῃ ὑπὸ τοὺς παικιλωτέρους τίτλους, πωλουμένη εἰς τὰς μεγαλοπόλεις ὑπ' ὄλων τῶν ἀγυιοπαίδων τῶν δύο κόσμων.

«Τί μέλλει νὰ συμβῇ;» ἦτο ἡ ἐρώτησις ἣτις ἐτίθετο εἰς πᾶσαν γλῶσσαν, ἐφ' οἴουδ' ἂν ποτε σημείου τῆς σφαίρας.

Εἰς τὴν ἐρώτησιν δὲ ταύτην ἰδοὺ ὅποια ἐδόθη ἀπάντησις ὑπὸ τοῦ μετεωρολογικοῦ γραφείου τῆς Βασιγκτῶνος:

Κατεπείγουσα γνωστοποίησις

«Ἡ ὑπὸ τοῦ προέδρου Βαρβικῆν καὶ τοῦ λοχαγοῦ Νικολ ἐπιχειρουμένη ἀπόπειρα εἶναι ἡ ἀκόλουθος: Νὰ περραχθῇ τὸ μεσονύκτιον τῆς 22 Σεπτεμβρίου πεκλινδρομία διὰ βολῆς τηλεβόλου ἔχοντος ὄγκον ἑκατομμυριακῆς μείζονα τοῦ τηλεβόλου τῶν εἴκοσι ἐπτὰ ὑφεκατομέτρων καὶ ῥίπτοντος βλήμα ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδων τόνων, διὰ πυρίτιδος παρεχούσης αὐτῷ ἀρχικὴν ταχύτητα δύο χιλιάδων ὀκτακοσίων χιλιομέτρων.

«Ἐὰν ἡ βολὴ αὕτη ῥιφθῇ ὀλίγον κατωτέρω τῆς Ἰσημερινῆς γραμμῆς σχεδὸν ἐπὶ τῆς 34⁰ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ μεσημβρινοῦ τῶν Παρισίων, εἰς τοὺς πρόποδας τῆς ὄροσειρᾶς τοῦ Κιλιμαντζάρου καὶ διευθυνθῇ πρὸς νότον, ἰδοὺ ὅποια ἔσονται τὰ μηχανικὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς; ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ γηίνου πλανήτου.

«Ἐν ἀκρῆϊ, ἕνεκα τοῦ κλονισμοῦ ὅστις θέλει ἐπέλθῃ, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἡμερησίαν κίνησιν τῆς Γῆς, νέος ἄξων θέλει σχηματισθῇ, ἐπειδὴ δὲ κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Ι. Τ. Μάστωνος, ὁ παλαιὸς ἄξων θὰ μετατοπισθῇ κατὰ 23⁰ 58', ὁ νέος οὗτος ἄξων ἔσται κάθετος ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῆς Ἐκλειπτικῆς, τὰ δὲ ἀκρότατα σημεῖα αὐτοῦ θέλουσιν ὑποτεθῆ κείμενα πρὸς βορρᾶν μὲν μετὰξὺ τῆς Γροιλανθίας καὶ τῆς Γριννελείου χώρας, ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ τμήματος ἐκείνου τῆς Βαρφινείου θαλάσσης ὅπερ διατέμενε σήμερον ὁ βόρειος πολικὸς κύκλος, πρὸς νότον δὲ ἐπὶ τῆς γραμμῆς τοῦ ἀνταρκτικοῦ κύκλου, μοίρας τινὰς πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀθηνῆς χώρας.

«Τούτων οὕτως ἐχόντων, νέος μεσημβρινὸς 0⁰, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ νέου ἀρκτικοῦ πόλου θὰ διέλθῃ διὰ τοῦ Δουβλίνου ἐν Ἰρλανδίᾳ, τῶν Παρισίων ἐν Γαλλίᾳ, τοῦ Παλέριου ἐν Σικελίᾳ τοῦ κόλπου τῆς Μεγάλης Σύρτεως ἐπὶ τῆς Τριπολίτιδος παραλίας, τῆς Ὁσειδᾶς ἐν Δαρφούρ, τῆς ὄροσειρᾶς τοῦ Κιλιμαντζάρου, τῆς Μαδαγασκάρης, τῆς νήσου Κερκελένης ἐν τῷ νοτίῳ Εἰρηρικῷ Ὀκεανῷ, τοῦ νέου ἀνταρκτικοῦ Πόλου, τῶν ἀντιπόδων τῶν Παρισίων, τῶν νήσων τοῦ Κούκ καὶ τῆς Ἐταιρίας ἐν τῇ Ὀκεανίᾳ, τῶν νήσων Κουάδρα καὶ Βαγκουῦβερ παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς ἀγγλικῆς Κολομβίας, τῶν χωρῶν τῆς Νέας Βρεττανίας ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ καὶ τῆς γερσονήσου Μελβίλλης περὶ τὸν νέον ἀρκτικὸν πόλον.

«Ἐνεκα τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ νέου τούτου περιστροφικοῦ ἄξονος διήκοντος ἀπὸ τῆς Βαρφινείου θαλάσσης πρὸς βορρᾶν μέχρι τῆς Ἀθηνῆς χώρας πρὸς νότον, θὰ παραχθῇ νέος Ἰση-

μερινὸς ὑπεράνω τοῦ ὁποίου ὁ ἥλιος ἀπαρεγκλίτως θὰ διαγράψῃ τοῦ λοιποῦ τὴν ἡμερησίαν αὐτοῦ κομπύλην ἢ Ἰσημερινὴ αὕτη γραμμὴ θὰ διέλθῃ τὸ Κιλιμαντζάρου ἐν Βαμασαί, τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν, τὴν Γόαν καὶ τὴν Σικακόλαν ὀλίγον ὑπεράνω τῆς Καλκούτης ἐν τῇ Ἰνδικῇ, τὴν Μαγκαλάν ἐν τῷ βασιλείῳ τοῦ Σιάμ, τὴν Κεσῶ ἐν τῷ Τογκίνῳ, τὴν Χόγκ - Κόγκ ἐν τῇ Σινικῇ, τὴν νῆσον Ράτσα, τὰς νήσους Μαρσαλ, Γασπαρίκο, Βάλκερ ἐν τῷ Εἰρηρικῷ, τὰς Κορδιλλιέρας ἐν τῇ Ἀργεντινῇ Δημοκρατίᾳ, τὸ Ῥιον Ἰανέριον ἐν Βρασιλίᾳ, τὰς νήσους τῆς Τριάνδος καὶ Ἀγίας Ἐλένης, τὸν Ἅγιον Παῦλον τοῦ Κόγγου καὶ τέλος θὰ συναντήσῃ τὴν χώραν τοῦ Βαμασαί παρὰ τὰς κλιτύας τοῦ Κιλιμαντζάρου.

«Τοῦ νέου Ἰσημερινοῦ οὕτω προσδιορισθέντος διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ νέου ἄξονος κατέστη δυνατὴ ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τῆς ἀνισοσταθμίας τῶν θαλασσῶν, μεγίστην ἔχοντος ῥοπήν εἰς τὴν ἀσφάλειαν τῶν κατοίκων τῆς Γῆς.

Παρατηρητέον πρὸ παντός, ὅτι οἱ διευθυνταὶ τῆς Ἐκμεταλλευτικῆς τοῦ Β. Πόλου Ἐταιρίας ἐφρόντισαν νὰ μετριάσωσι κατὰ τὸ δυνατόν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀνισοσταθμίας ταύτης. Πράγματι ἐὰν ἡ βολὴ ἤθελε ῥιφθῇ πρὸς βορρᾶν αἱ καταστρεπτικαὶ αὐτῆς συνεπείαι θὰ ἦσαν ἐπαισθηταὶ ἐν ταῖς μάλιστα πεπολιτισμέναις χώραις τῆς γῆς. Ἐξ ἐναντίας δὲ, διὰ τῆς πρὸς νότον διευθύνσεως τῆς βολῆς, τὰς συνεπείας ταύτας, — καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοῦλάχιστον τὰς ἐπισυμβησομέναις πλημμύρας — θὰ ὑποστῶσι τόποι ἥττον κατακνημένοι καὶ μᾶλλον ἄγριοι.

«Ἰδοὺ τίνι τρόπῳ θὰ διανεμηθῶσι τὰ ἐκτὸς τῆς κοίτης τῶν ἐκχυθησόμενα ὕδατα, ἕνεκα τοῦ πεπλατυσμένου σχηματισμοῦ τοῦ πλανήτου περὶ τοὺς ἀρχαίους πόλους.

«Διαιροῦντες τὴν σφαῖραν διὰ δύο μεγάλων κύκλων διατεταγμένων εἰς γωνίαν ὀρθὴν ἐπὶ τοῦ Κιλιμαντζάρου ἀπ' ἐνὸς καὶ ἐκ τῶν ἀντιπόδων του ἐν τῷ Εἰρηρικῷ ὠκεανῷ ἀπ' ἐτέρου, σχηματίζομεν τέσσαρα τμήματα δύο εἰς τὸ βόρειον καὶ δύο εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον, ὀριζόμενα ἀπ' ἀλλήλων διὰ γραμμῶν, ἐφ' ὧν ἡ ἀνισοσταθμία τῶν ὑδάτων ἔσται ἴση πρὸς τὸ μηδέν.

«Α' Βόρειον ἡμισφαίριον:

«Τὸ πρῶτον τμήμα πρὸς δυσμὰς τοῦ Κιλιμαντζάρου περιλαμβάνει τὴν Ἀφρικὴν ἀπὸ τοῦ Κόγγου μέχρι τῆς Αἰγύπτου, τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Τουρκίας μέχρι τῆς Γροιλανθίας, τὴν Ἀμερικὴν ἀπὸ τῆς ἀγγλικῆς Κολομβίας μέχρι τῆς Περουβίας καὶ Βρασιλίας, τέλος τὸν βόρειον Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ μέσου Ἀτλαντικοῦ.

(Jules Verne)

*Βασταὶ συνέζητα

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

Η ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΙΑΣ

[5000 π. Χ.]

Ἐν τῇ φλεγούσῃ ἔξω ἐρήμῳ ἢ λάμπει τοῦ ἡλίου ἐσκότιζε, καὶ ὁ φίλος μου προθύμως παρηκολούθησε τὸν συνοδοιπὸρον του, μικρόσωμον ἀρχαιοδίφην πάντοτε φιλομειδῆ καὶ φέροντα ὑπὸ μάλης ἀντίτυπον τῶν Αἰγυπτιακῶν τοῦ Σαρμπολλιῶνος καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης, εἰσελθόντα, διὰ τῆς ἐν τῷ ὄρει ἠνεωγμένης εἰσόδου, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ μασταβά, ἐνὸς τῶν περιεργότερων ὑπογείων ἰδιωτικῶν τάφων τῆς Δασούρ. Ἡ πρώτη θεὰ ἦν ἡ ὄψις τοῦ υπογείου παρέχει ἅμα τῇ εἰσόδῳ εἶνε οἱ ποικίλοι χρωματισμοὶ τῶν ἐπὶ τῶν τοίγων εἰκόνων οἱ μιγηνόμενοι πρὸς ἀλλήλους ἐν ζωῳ καὶ ἀλλοκότῳ συμφορμῷ. Μετὰ τὴν ἀρχικὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν, ἐν τῶν εὐθὺς ἐκλύοντων τὴν προσοχὴν εἶνε ἡ τοιχογραφία νεαρᾶς Αἴγυπτίας ἥτις ἀπεικονίζεται εὐσακῆ καὶ περικαλλεστάτη, μεθ' ὅλων τῶ ἀξέστον καὶ τὸ αὐστηρῶς τυπικὸν τῆς πρώτης Αἰγυπτιακῆς τέχνης ἢ νεᾶνις δὲν εἶνε μόνη, ἀλλ' ἀνὴρ τὴ ζωγραφεῖται παρ' αὐτὴν, δὺσμορφος καὶ σοβαρός. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τάφου εἶνε ὄντως περιεργότατον ὅτι ἐν τινι αὐτοῦ ἄκρα ὄρθοι ἰστάμενοι ποικιλόστακτοι καὶ ἀνθρωπόμορφοι σαρκωτάτοι, αἱ γλυφαί, αἱ καλύπτουσαι τοὺς τοίχους μυρία πολύχροοι εἰκόνες, τὰ σύμβολα καὶ ἱερογλυφικά καὶ αἱ παντοειδῆ παραστάσεις βιωτικῶν σκηνῶν τηροῦνται ὁλοῦς καινούργιη, καίτοι μετροῦνται βίον πολλῶν χιλιετηρίδων. Τὸ κινοῦν ἐν τούτοις πρὸ πάντων τὴν περιέργειαν εἶνε ἡ ἐντεχνος εἰκὼν τῆς Αἰγυπτίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας οὐδὲ πρὸς στιγμήν ὁ φίλος μου ἀπέσπα τὸ βλέμμα. Ἄλλα ζωῆρα εἶνε τῶν χρωμάτων ἡ ἔντασις, ἀφόρητον τὸ θάλασς τῆς ἀτμοσφαιράς, ἀφόρητος ἐπίσης ἡ πολυλογία τοῦ ἀρχαιοδίου, καὶ ὁ νεανίας ἀραιοκώμενος πάντοτε εἰς τὴν θεᾶν τῆς εἰκόνος, ἐδουλίετο κατὰ μικρὸν εἰς εἶδος τὴ σκοτοδίνην, καθ' ἣν συνεστρέφοντο ἐν τῇ διανοίᾳ του ὡς ἐν χορῷ αἱ μυρία τοῦ ἐμφορῶς τοῦ συντρόφου διασαρῆσις — ὅτι ὁ τάφος οὗτος λείψανον τῆς πέμπτης πρὸ Χριστοῦ χιλιετηρίδος, εἶνε ὁ τοῦ Μισρρῆ, γραμματέως καὶ εὐνοουμένου τοῦ Νορρῆ, φαραῶ μιᾶς τῶν πρώτων δυναστείδων ὅτι ὁ φαραῶ οὗτος, γινώστης τῶν μυστηρίων τῆς μαγείας καὶ ἀστρολογίας, ἦτο ὁμοῦς ἐπιπόλαιος καὶ δὲν εἶχε συναίσθησιν τοῦ ἱεροῦ τῆς θέσεώς του, προσετίμα τὸν ἐπὶ γῆς ἐφήμερον βίον τοῦ αἰωνίου καὶ παρέθε ἡλείστια ἐντολάς τῆς Βίβλου τῶν Νεκρῶν ὅτι ἡ ἐν τῇ τοιχογραφίᾳ Αἰγυπτία εἶνε ἡ ὠραία κόρη ἐνὸς τῶν πρώτων ἐν τῇ πόλει ἱερέων καὶ παρ' αὐτὴν ὁ σύζυγος τῆς Μισρρῆς, οὗτινος τοῦ; τίτλους καὶ τὴν βασιλικὴν εὐμένειαν ἥς ἔλαχε καθ' ἀνάγκην αἱ ἀπειράριθμα ἐκείνα ἱερογλυφικὰ καὶ ὅτι οἱ ἐν τῷ ὑπεγείῳ σαρκωτάτοι περιέκλειον αὐτῶν καὶ τῶν τέκνων τῶν τὰς μουρίας. Εἶχεν ἄρ' ἐτέρου τὴν κεφαλὴν ἱερομένην καὶ ἐκ τῶν Αἰγυπτιακῶν μελετῶν εἰς ἃς ἀπὸ ἡμερῶν κατεγίνετο. Ὁ νεὸς εἶχε πλέον περιπέσει εἰς τελειαν νάρκην αἰφνης ἡσθάνθη αὐτὸν συζόμενον ὡσεὶ ὑπὸ ἀράτου χειρὸς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς εἰς ἣν ἔζη εἰς τὰς ἀβύσσους τοῦ παρελθόντος, μετ' οὐ πολὺ δέ, εὐρέθη ἐντὸς χώρας ἀλλοκότου, μυστηριώδους, ἐκλι-

νέρ, ἥτις κἀθηται ἐπὶ τοῦ ἀνδρῶνος τῆς εἰς οὐδὲν τούτων δίδουσα προσοχὴν, — οὔτε εἰς τὴν ἀκούομένην ἀπὸ παρακειμένου οἰκήματος μονότονον ψαλμωδίαν δι' ἧς οἰκογένειά τις ἔμνει ἐν Αἰγυπτιακῇ γλώσσῃ τὸν ἀνατειλάντα ἡλίου. «Ἄνετιλες εὐεργετικὴ, Πά Ἄρμαχι. Ἄνετιλες φιλαλήτης, κυρίαρχε τῶν δύο ὀριζόντων! Ὁ εὐεργετικὴ, περιλαμπής, ἀπαστρέπων...»

Εἰς οὐδὲν τούτων προσέγυσα, ἡ νεαρὰ Αἰγυπτία, σκέπτεται τὸ ἀνεξήγητον δι' αὐτὴν μυστήριον, τὸ διαταξάν ἀπὸ τινος τὴν γαλήνην τῆς. Διότι τὰς νύκτας ὑπὸ τούτους ἤχους μαγικῆς μελωδίας αἰσθάνεται ἑαυτὴν ἐν τοῖς ὑπνοῖς τῆς ἀπαγομένην ὑπὸ ἀγνώστου δυνάμεως καὶ φερομένην μακράν, ἐντὸς λαμπρᾶς αἰθούσης βαρέα ἀναδιδούσης ἀρώματα ἀμβάρεως καὶ ἀλύχης, ἐνθα ὀμιλοῦ θελητικῶν νεανίδων, περικυκλούσαι αὐτὴν, τῇ ἀντικαθιστώσῃ τὸ ἴδιον φόρημα διὰ πολυτελοῦς περιβολῆς νόμφης. Τότε, καὶ αὐτὴ, μετ' ἐκπλήξεως θαυμάζει ἐν τῷ μεταλλίῳ τῆς αἰθούσης κατόπτρῳ τὴν ἴδιαν τῆς εἰκόνα: τὸν μακρὸν τῆς λευκῆν χιτῶνα, εὐ τὸ διαφανὲς ἀρίνει ἐλευθέρως τὰ διαγράφοντα τοῦ νεαροῦ τῆς σώματος αἱ καμπυλότητες τῆν ἔξωθεν τοῦ χιτῶνος τοῦτου σταυροειδῆ πολυποικιλίον ἐσθητὰ τὸ χρυσοῦν διάδημα τὸ περιδόνον τὴν κόμην τῆς ἥτις, πλην δύο μακρῶν βροστύχων διαφευγόντων ἐμπροσθεν τῶν ὠτων, ἀπλοῦται ὁλόμαυρος ὀπισθεν ἐπὶ τῶν ὠμων τὴν ὄψιν τῆς ἥς τὰ λεπτὰ χαρακτηριστικά καὶ οἱ σχιστοὶ μαῦροι ὄφθαλμοὶ ἀναδεικνύουσιν ἐν αὐτῇ τὸν καθαρότερον Αἰγυπτιακὸν τύπον, καὶ τὴν ὑπερμόνον τῆ: ἐπιδερμίδα, ἄξιαν τὰ παραβληθῆ πρὸς τ' ἀπαλώτερα τῆς Θῆνης ὑδάσματα, καὶ τὸ πλαισιῶν τὸ ἀκάλυπτον τῆς στήθος ἐκ τιμαλφῶν λίθων περιδερμαίων εἰς οὐ τὸ ἄκρον κρέμαται φυλακτὸν τῆς θεᾶς τοῦ ἔρωτος Ἄθωρ, ἐκ πρασίνου σαργίου λίθου ἄλλ' ὅτι ἰδιάζουσιν τῇ προσίδει χάριν εἶνε τὰ πλατέα χρυσα φέλλια τὰ περιδόνοντα, κάτω, τοὺς πόδας τῆς καὶ τοῦ βραχίονος καὶ τὰς χεῖρας. Οὕτως ἐγούσα, εἰσάγειται ἐντὸς μεγαλή: πρεπούς πολυσύλου θαλάμου, ἐνθα πᾶς στύλος υποδοσάτεται διὰ σφιγγῶς καθημένης, ἥπιως φωτιζομένου καὶ ἐκεῖ εὐρίσκειται μόνη, μεθυσμένη ἐκ τῶν μύρων καὶ τῆς μουσικῆς, ἐνώπιον ἀνδρὸς ἐπὶ θρόνου καθημένου, πολυτελεῖ φέροντος χλαμύδα, καὶ ἐν τῇ χειρὶ σκηπτρον οὗτινος ἡ λαβὴ ἀπολήγει εἰς σταυρὸν, τὸ σημεῖον τῆς κλειδὸς τοῦ σύμπαντος, καὶ ὑψηλὸν ἐπὶ κεφαλῆς πορφυροῦν σκουρόν, κοσμούμενον ἐμπρὸς διὰ χρυσοῦ ὄψεως. Οὐδὲν πλεῖστον τῶν ἀνωτέρω ἐνθυμεῖται καὶ ὅτι τὴν πρῶταν ἀστυνιζομένην πλήρησ καμάτου, ἐπανευρίσκειται ἐν τῷ ἴδιῳ τῆς εἰκῆς, ἐν τῷ ἴδιῳ τῆς θαλάμου, μετὰ τὰ ἴδια τῆς φορέματα, ἀδύνατον ἢ ἀναπολήγησι τί πλέον.

Καὶ τῶρα, ἀρῶ μάτην διηρένησεν ἐκ νέου τὴν μνήμην τῆς, συλλογίζεσται τὴν παραχρῆν τῆς μητρὸς τῆς καθ' ἣν στιγμήν ἦκουσ παρ' αὐτῆς τὴν ἀφήγησιν τῶν ἀνωτέρω, καὶ τὸ εἶς ἱερέων συμβούλιον ὅπερ ἐκείνη συνέλαβε τὴν ιδέαν καὶ συνεκάλει πρὸς ἐξήγησιν τοῦ μυστηρίου, ὅτι αἰφνης ἡ μήτηρ τῆς ἐμφανίζεται πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ἀνδρῶνος. Εἶνε γυνὴ μεσηλίτι, κανελλόχρους τὴν ἐπιδερμίδα, μετὰ κόμην διανεμημένην ὀπισθεν κατὰ πολυπληθεῖς λεπτάς πλεξίδας καὶ φέρουσα κίτρινον ποικιλόστακτον πε-

ρίζωμα ἔξωθεν τοῦ ἐρυθροῦ φορέματός τῆς. Ἄρῶ ἐπὶ τινι ὄραν ἐστάθη ἐξετάζουσα τὴν ἀνήσυχον ἔμφρασιν τῆς ὄψεως τῆς Βανέρ, ἀπήγγειλεν εἶτα πρὸς τὴν κόρη τῆς, ζωῆρος χειρονομούσα, σωρεῖαν λέξιον ἀκαταλήπτων ἐν αἷς ἐπανελημμένως ἀνεμίγησε τὸ ὄνομα τοῦ Νορρῆ, καὶ τὰ ὄνοματα Ὁράς, Ἄμτὲν καὶ Ἄμεν Μῆς. Ἐκ τῶν λέξεων αὐτῶν ἡ νεᾶνις ἐκπληκτος ἐμαθεν ὅτι τὸ ὄνειρόν τῆς ἦτο δεῖγμα θεῖας πρὸς αὐτὴν εὐνοίας προερχόμενον ἐκ τῶν μαγεῖων τοῦ σεπτοῦ Φαραῶ Νορρῆ, ὅτι παρόμοια συνέβησαν εἰς τὰς θυγατέρας τῶν ἱερέων Ὁράς, Ἄμτὲν καὶ Ἄμεν Μῆς ὡς οἱ ἴδιοι ἐκεῖνοι εἰς τὴν μητέρα τῶν ἐξεμυστηρεύθησαν, καὶ ὅτι ὄψελε τώρα τάχιστα τὰ νομφεῦθῃ διότι καὶ ἐκ τῶν ἄλλων, εἰς ὅσας δὲν ἔπραξαν τὸ αὐτό, αἱ μαγεῖαι τοῦ Φαραῶ ἀπέβησαν πρὸς ἐξῆς μεγάλης βλάβος.

— Τίνα βλάβην ἠδύνατο τὰ μοι προξενήσουν; — Ὅτι ἐστράφη ἢ ἀποτελεῖν τὴν ἐρώτησιν οὕτην πρὸς τὴν μητέρα τῆς, εἶχεν ἐκεῖνη ἐξοφρατισθῆ καὶ εἰς τὴν θεῶν τῆς ἰστατο ἀνὴρ ὑπερόργηρος, ἔχων τὸ κράνιον ἐξευρισμένον, λευκὴν πρόσθετον γενεῖαδα μακροτάτην, καὶ φέρων χιτῶνα ἐκ δέρματος πάνθηρος. Εἶνε ὁ πατήρ τῆς νεανίδος. Παραβῆκεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ βραχίονος καὶ, ἐγκαταλιπόντες τὸ ἀνδρὸν ἀπήλθον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς οἰκίας καὶ ἀπέληξαν εἰς τὸν θάλαμον τὸν προωρισμένον πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ξένων. Ἐκεῖ περιέμενε, μετὰ τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων γηραιῶν ἱερέων, νεὸς τις ὑψηλός, ἰσχνός, ὑπέμαυρος, ὄσπεώδης, μετ' ἐξέχοντα τὰ πλάγια τῆς κάτω σιαγῶνος καὶ σκυθρωπὴν τὴν ὄψιν, ἐν ᾗ ἡ σημαὴ τὸν στάσις ἐπὶ τοῦ ἔκ κέδρου ἀνακλιντροῦ ἀνεπέλει τὸν θεῶν Θῶθ' ἐν τούτοις, μετὰ τὰς διέστειλε τὰ σοβαρὰ του χεῖλη ἐπὶ τῇ θεᾷ τῆς νεαρᾶς Βανέρ, ἣν γνωρίζει ὅτι τῷ προσορίζεται διὰ σύζυγον. Καὶ ἡ νεᾶνις δὲν θ' ἀρνηθῆ βεβαίως τούτου ἐάν ἐπίστευσεν εἰς τοὺς λόγους οὗς τῇ εἶπεν ἡ μήτηρ τῆς ἐπὶ τοῦ ἀνδρῶνος.

— Ὁ νεαρός Μισρρῆς, εἶπεν εἰς τῶν ἱερέων δεικνύων τῶν νεόν, εἶθε καὶ ἐν τῇ Ἀμένθητῃ νὰ κρηθῆ ἄξιος τῆς αἰωνίου ἀναπαύσεως ἄλλ' ἐν τῷ ἐρημῳ τούτῳ βίῳ τῷ ἐξησράλισε τὴν εὐδαιμονίαν ἡ ἐνωσίς του μετὰ πλάσματος δροσεροῦ ὡς ὁ λωτός τοῦ Νεῖλου.

— Μόνον ὅτι εἶνε ἀκόμη γραφεύς, ὑπέλαβεν ὁ Μεραπού. Ἄλλ' ὁ πολυχρόνιος ἡμῶν Φαραῶ, εἰς οὐ τ' ἀνάκτορα ἐργάζεσται, τὸν εὐνοεῖ ἰδιαζόντως διὰ τὴν σοφίαν του καὶ, ἐγγαμον τώρα, ὁ τὸν προαγάγη βεβαίως εἰς θέσεις καὶ ἀξιώματα ἀσυγκρίτως ὑψηλότερα.»

Ἡ χορεία τῶν γηραιῶν ἱερέων ἐξερράγη εἰς παταγώδεις ἐπευρημίας... καὶ ὁ φίλος μου συνῆλθεν εἰς ἑαυτόν. Ὁ ἀρχαιοδίφης του, ὁλοῦς ἀρηρημένος καὶ ἀτενίζων εἰς τὴν ὄροφον, ἐξηκολούθη ἐν διαχύσει τὴν μὲνολογὸν του. Καὶ ὡσεὶ θέτων ἐπισφράγιον εἰς τοῦ συντρόφου τὰ ὄραματα, ἀπήγγειλε μετὰ τῶν ἄλλων. «Ὅπωςδήποτε, ὁ φαραῶ Νορρῆς, ὡς καὶ ἡ ἱστορία του ἀναφέρει, εἶχεν ἐγείρει βεβαίως καθ' ἑαυτοῦ τὸ μῖσος τῶν ἱερέων. Πρὸς τοῦτο τί καλλιτέραν ἀπέδειξε θέλωμεν ἐκείνης ἣν μᾶς παρέχει ὁ σαρκωτάτος του; Ὁ σαρκωτάτος του λοιπόν, εὐρέθη κενός σημεῖον ὅτι οἱ ἐξηρηθισμένοι ἱερεῖς, ἀφαιρέσαντες ἐκεῖθεν τὴν μουμίαν του τὴν κατεκερμάτισαν, ἵνα μὴ μεθέξῃ οὕτω τῆς διοικήσεως τῆς πλάσεως.»

K. I. ΠΡΕΣΣΑΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

ΕΝΑΕΡΙΟΝ ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ Εἰς ΤΟΝ ΒΟΡΕΙΟΝ ΠΟΛΟΝ

Ἐμπρὸς λοιπὸν εἰς τὸν Βόρειον Πόλον! Τώρα ἀμέσως; Ὁχι ἀλλὰ μετὰ δύο ἔτη, τὸ 1892. Δὲν ἔμπορεῖ κανεὶς νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Βόρειον Πόλον ὅπως πηγαίνει εἰς τὰς Ἰνδίας. Χρειαζόνται μερικαὶ προπαρασκευαὶ καὶ ἀπαιτεῖται προθεσμία πολὺ μῆνος. Μεθ' ὅλας τὰς γενόμενας προσπαθείας οὐδεὶς ποτὲ ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ Πόλου. Πασιγνώστοι τυγχάνουσιν αἱ ἐπιματῆρι γινόμενα ἀπόπειραι παρὰ πολλῶν ὅπως φθάσωσι μέχρι τῆς ἀγνώστου ἐκείνης χώρας τῆς γηίνης σφίρας. Ἀφοῦ φράσσεται ὁ δρόμος διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης, δύο νεαροὶ ἐξερευνηταὶ ἐσκέφθησαν νὰ φθάσωσι μέχρι τοῦ πόλου δι' ἀεροστάτου. Ἡ ἰδέα αὕτη, καίπερ τολμηρὰ, δὲν εἶνε ὅλως νέα. Φίλος τις ἡμέτερος, ὁ Σιλθερμαν, προπαρασκευαστὴς τῆς χημείας ἐν τῇ Σορβόννῃ, πρὸ πολλοῦ ἤδη ἀποθανὼν, κατὰ τὸ 1870 ἐμελέτα μετὰ τοῦ τελευτήσαντος ἐπίσης Σιβέλ σχέδιον περὶ ἐξερευνησεως τοῦ πόλου δι' ἀεροστάτου, κατέληξαν δὲ ἀμφότεροι εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἰδέα ἦτο ἐντελῶς κατορθωτὴ. Τοιοῦτο ἦτο τὸ συμπέρασμα αὐτῶν κατὰ τὸ 1870. Τοιοῦτο εἶνε ἐπίσης τὸ συμπέρασμα τοῦ κ. Βεζανσῶν, ἀεροναύτου πεπειραμένου καὶ τοῦ κ. Ἑρμίτ, ἀστρονόμου, ἀνεψιοῦ τοῦ ἐπιφανοῦς γεωμέτρου, προέδρου τανῦν τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Οἱ κ. κ. Ἑρμίτ καὶ Βεζανσῶν ἐπανέλαβον τὴν μελέτην τοῦ πρωτοτύπου αὐτοῦ σχεδίου καὶ προτίθενται ν' ἀγάγωσιν αὐτὴν εἰς πέρας. Φυσικῶ τῷ λόγῳ ἀπηγοῦντο πρὸ πάντων κεφάλαια, ὁ δὲ κ. Ἑρμίτ δὲν ἐδίστασε ν' ἀφιέρωσιν εἰς μέλλουσαν τοιαύτην ἐκδρομὴν πᾶσαν ἤδη ἀρκετὰ σημαντικόν. Τὸ ἐπιλοιπὸν τοῦ ἀναγκαιούτου εἰς τοὺς ταξιδιώτας ποσοῦ ἐξησφαλισθῆ διὰ τῆς συνεισφορᾶς ἀγγλῶν κεφαλαιούχων, ἐπιθυμούντων νὰ ἴδωσι καὶ τὸ ἑαυτῶν ἔθνος συμμετόχου τῆς τολμηρᾶς ταύτης ἐπιχειρήσεως. Ἡδὴ ἐγένετο ἀρχὴ τοῦ ἔργου. Τὸ ὑλικὸν θὰ περιλαμβάνῃ ἐν ἀεροστάτον πληρούμενον διὰ καθαροῦ ὑδρογόνου, ἔχον ἐμβαδὸν 15,000 κυβικῶν μέτρων, διάμετρον 30 μέτρων καὶ ἰκανὸν νὰ αἶρῃ βάρος 16,000 χιλιόγραμμων. Ἡ ἀεροπόρος σφαῖρα θὰ κατασκευασθῇ ἐκ διπλῆς σιλικῆς μετὰξις ἰκανῆς ν' ἀνθίσταται εἰς πίεσιν δισχιλίων χιλιόγραμμων. Τὸ περιεχόμενον θὰ ἐπαλειφθῇ διὰ βερνικίου ἐντελῶς ἀδιαβρόχου, ἐκ μίγματος κολλοδίου καὶ ἐλαίου κατασκευασθέντος ὑπὸ τοῦ κ. Ἑρμίτ. Τὸ ἀεροστάτον θὰ φέρῃ καὶ τέσσαρας ἄλλας μικρὰς σφίρας ὑδρογόνου, προωρισμένας ν' ἀνυψωθῶσιν ὑπεράνω τοῦ πόλου πρὸς μελέτην τῶν ἐναερίων βευσμάτων, περιπλέον δὲ καὶ τέσσαρα

ἄλλα μικρότερα ἀεροστάτα, περιεκτικότητος 350 κυβικῶν μέτρων, τὰ ὅποια θὰ χρησιμεύουσιν εἰς τὴν προμήθειαν τοῦ ἀερίου τοῦ κυρίου ἀεροστάτου καὶ τὴν ἀναπλήρωσιν τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ταξιδίου ἀπωλειῶν. Τὸ ἀεροστάτον θὰ εἶνε ἐφωδιασμένον δι' εἶδους τινὸς ἀγκύρας βαρυτάτης, ἥτις θὰ σύρεται κατὰ γῆς ἵνα, ὅταν φθάσωσιν εἰς τὰς πολιτικὰς χώρας, δύναται νὰ μείνῃ εἰς ὠρισμένον ὕψος ἄνωθεν τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Ἡ ἀγκύρα αὕτη εἶνε κατασκευασμένη οὕτω πῶς ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐμπηγνύεται εἰς τοὺς πάγους ἢ διὰ τὰ ἔχουσι στήριγμα ἄνωθεν τῆς θαλάσσης. Ἡ κἀλαθος θὰ εἶνε κατασκευασμένη ἐκ λυγαριᾶς ἐσωτερικῶς δι' ὑφασμάτων εἰς τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ εἶνε προφυλαγμένοι οἱ ἀεροναῦται ἀπὸ τὴν παγερὰν ἀτμοσφίραν τῶν πολιτικῶν χωρῶν. Ἡ κἀλαθος αὕτη θὰ περιέχῃ παρεκτός τῶν δύο ταξιδιωτῶν καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτῶν ὀργάνων, ὀκτὼ κύνας, ἓν ἔλκυθρον, μίαν μικρὰν λέμβον ἀκαταθύβιστον, τρόφιμα δι' ἓνα μῆνα καὶ ποσότητά τινα ὕδατος. Ἀνωθεν τῆς κἀλαθου, ἥτις συνήθως ἔσται σκεπασμένη, θὰ εὐρίσκειται μικρὰ γέφυρα, εἶδος ἀνδρόου, ἐφ' ἧς δύναται νὰ μένωσιν οἱ παρατηρηταί, ἂν ἡ ἐξωτερικὴ θερμοκρασία τὸ ἐπιτρέπη.

Οἱ δύο ἐξερευνηταὶ θ' ἀναχωρήσωσιν ἐκ λιμένος τινὸς τῆς Γαλλίας παρακολουθούμενοι ὑπὸ δύο ἀτμοπλοίων, ὧν ὁ ναῦλος ἀποτελεῖ τὸ σημαντικώτερον μέρος τῆς δαπάνης τῆς ἐκδρομῆς. Τὰ δύο ταῦτα πλοῖα ἀναγκαιοῦσιν ὅπως φέρωσιν τὸ ὀγκῶδες ὑλικόν, τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὴν ἐπὶ τόπου πλήρωσιν καὶ τὴν παραγωγὴν τοῦ καθαροῦ ὑδρογόνου διὰ τῶν ἐν χρήσει νῦν ἐν Σαλαί - Μεδῶν μεθόδων πρὸς πλήρωσιν τῶν στρατιωτικῶν ἀεροστάτων. Ἡ δαπάνη τῆς ἐργασίας ταύτης εἶνε ἀτυχῶς ὑπέρογκος, ὡς ἀνερχομένη κατὰ μέσον ὄρον εἰς ἓν φράγκον κατὰ κυβικὸν χιλιόμετρον, ἦτοι εἰς 15 μέχρι 16,000 φράγκων διὰ τὸ κατασκευασθῆσιν ἀεροστάτον.

Ἡ ἀναχώρησις γενήσεται κατὰ Μαίον, ὥστε νὰ φθάσωσιν εἰς Σπιτζβέργην κατὰ Ἰούλιον. Ἐκεῖ ἀναλόγως τοῦ καιροῦ, οἱ ἀεροναῦται θ' ἀνυψωθῶσιν πᾶρχυτα καὶ θ' ἀναμείνωσιν εὐνοϊκοὺς ἀνέμους, δηλαδὴ νοτίους, φέροντας αὐτοὺς πρὸς βορρην. Σκέπτονται νὰ μείνωσιν εἰς τὸν ἀέρα τοῦλάχιστον ἐπὶ ὀκτὼ μέχρι δέκα ἡμερῶν. Ἀφοῦ περτωθῶσιν αἱ παρατηρήσεις των σκοπεύουσι νὰ περαιοθῶσιν εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν ἢ τὴν βόρειον Ἀσίαν. Ἡ ὀλικὴ διάρκεια τῆς ἐκδρομῆς, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς παλινεστῆσεως, ὑπολογίζεται εἰς ἑξ μῆνας. Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς δαπάνης ἀνέρχεται εἰς 560,000 φράγκων, ἐξ ὧν 60,000 διὰ τὸ ἀεροστάτον καὶ 500,000 διὰ τοὺς ναῦλους, τὴν μεταφορὰν, τὴν

πλήρωσιν, τὴν ἀγορὰν τοῦ ἐπιστημονικοῦ ὑλικοῦ κλπ.

Σχέδιον τοιοῦτο δεῖν νὰ μελετηθῇ ὠρίμως εἰς πάντα αὐτοῦ τὰ καθέκαστα. Ὡς ἐκ τῶν πολλῶν λεπτεπιλέπτων μεριμνῶν, ἃς ἀπαιτεῖ ἡ κατασκευὴ του, εἰς τὴν ἐπιστατοῦσιν οἱ κ. Βεζανσῶν καὶ Ἑρμίτ αὐτοπροσώπως, τῆς βεβαιότητος καὶ Ἑρμίτ αὐτοπροσώπως, τῆς βεβαιότητος καὶ τῶν προκαταρκτικῶν δοκιμῶν τὰς ὁποίας θέλουσι νὰ ἐπιχειρήσωσιν ὡς πρὸς τὸν ἀνώτατον ὄρον τῆς διάρκειας τῶν ἐν τῷ ἀέρι ταξιδίων, ἢ ἀναχώρησις δὲν εἶνε δυνατόν νὰ λάβῃ χώραν πρὸ τοῦ Μαΐου τοῦ 1892. Βεβαίως μέχρι τῆς ἐποχῆς θ' ἀκούσωμεν νὰ γίνεταί λόγος περὶ δοκιμαστικῶν ἀνυψώσεων τοῦ περιφήμου ἀεροστάτου. Αἱ δὲ γενησόμενα παρατηρήσεις κατὰ τὴν ἐναέριον αὐτὴν περιόδειαν τῶν πολιτικῶν χωρῶν ὡς εἰκὸς θὰ ἐνδιαφέρωσι σφόδρα τὴν γεωγραφίαν, τὴν γεωλογίαν, τὴν φυσικὴν ἱστορίαν, τὴν φυσικὴν κλπ. Διὰ κελῶν φωτογραφικῶν συσκευῶν οἱ δύο ἀεροναῦται δύναται νὰ χορηγήσωσιν ἡμῖν ἀπόψεις καὶ σχέδια ἀληθῆ τῶν ἐξερευνηθησομένων παρ' αὐτῶν χωρῶν.

Τὸ πρῶτον ἀναφυόμενον ζήτημα εἶνε ἂν οἱ ἀεροναῦται μεθ' ὅσων καὶ ἂν ἔχωσιν ὑπομονήν, θὰ εὐρωσιν ἀνέμους εὐνοϊκοὺς. Τοῦτο δυνάμεθα

νὰ τὸ ἐλπίσωμεν, καθότι ἐπικρατεῖ γενικῶς πρὸς τὸ μέρος τῆς Σπιτζβέργης γῆς βεῦμα νοτίου ἀνέμου, τὸ ὅποιν θὰ φέρῃ τοὺς δύο ἐξερευνητάς μέχρι χωρῶν, ἃς ἀδυνατοῦμεν νὰ προσδιορίσωμεν. Ἐνδέχεται περαιτέρω καὶ ἀνατολικώτερον νὰ συναντήσωσι βεῦμα νοτιοανατολικόν, ὅπερ θὰ φέρῃ αὐτοὺς πρὸς τὴν ἀμερικανικὴν παραλίαν. Ἀληθῶς εἰπεῖν περὶ τούτων διατελούμεν ἐν πλήρῃ ἀγνοίᾳ· ἀλλ' ὅμως τὸ σχέδιον εἶνε λογικόν, εὐνόητον δὲ εἶνε ὅτι σαγήνευει τοὺς δύο καιροὺς, ἀρωγαμένους ἐξερευνητάς, πλήρης ἐμπιστοσύνης εἰς τὸν ἑαυτῶν ἀστέρα καὶ ἀπλήστως ποθοῦντες νὰ συνδέσωσι τὸ ὄνομα των μὲ μίαν τῶν μεγίστων ἀνακαλύψεων τῶν νεωτέρων χρόνων. Δὲν πρέπει ὅμως ν' ἀποκρυφώμεν ὅτι ἡ ἐκδρομὴ εἶνε λίαν κινδυνώδης καὶ ὅτι εἶνε βεβαίως ἔργον ἀνώτερον τῶν συνήθων χαρακτήρων. Εὐχόμεθα ἐγκαρδίως ὅπως οἱ κ. Βεζανσῶν καὶ Ἑρμίτ ἀγάγωσιν εἰς αἴσιον πέρας τὸ μεγαλεπίβολον αὐτῶν σχέδιον, τὴν ἡμέραν δὲ καθ' ἣν θὰ ἐγκαταλείπωσι τὸ γαλλικὸν ἔδαφος, δὲν ἀμφισβάζομεν ὅτι θὰ συνοδεύωνται ὑπὸ τῶν εὐχῶν πάντων τῶν ἡμετέρων συμπατριωτῶν. Εἶνε ἀρχὴ γε πεπωμένον ἡ γαλλικὴ σημαία νὰ κυματίσῃ πρώτη ἐπὶ τοῦ Βορείου πόλου!

(Henri de Parville)

X

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Εἰδύλλιον ἐντὸς κιβωτίου. Πρὸ τινῶν ἡμερῶν κατεβίβασθη ἐκ φορτηγοῦ ἀμάξης τοῦ σιδηροδρομικοῦ συρμοῦ, ὅστις ἐφθάσεν ἐκ Βαρκελώνης εἰς Παρίσιον, ὀγκῶδες κιβώτιον. Μόλις τοῦτο ἐτέθη κατὰ γῆς, ἤνοιξε μόνον τοῦ ὡς μαγικὸν κιβώτιον παραμυθίων καὶ ἐξήλθεν ἐξ αὐτοῦ νεαρὰ Ἰσπανίς εἰκοσαετῆς περίπου καὶ νεαρὸς μαῦρος δεκαοκταετῆς τὸ πολὺ. Τὸ χαριτωμένον ζεῦγος ὠδηγήθη ἀμέσως εἰς τὸν ἀστυνομικὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου καὶ ἀνεκρίθη. Καὶ οἱ δύο ὠμίλου ὀλίγιστα γαλλικὰ, ἐξήχθη δὲ μετὰ δυσκολίας ἐκ τῶν ἀπαντήσεών των ὅτι ἦλθον εἰς Παρίσιον, ἵνα εὐρωσιν ἐργασίαν ὁ μὲν κύριος ὡς μάγειρος, ἡ δὲ κυρία ὡς βάρπυρα. Ἀλλὰ ποῖος τοὺς ἐφόρτωσε, ποῖος ἐφρόντισε νὰ κατασκευάσῃ τόσον ἀνετον τὴν διαμονὴν κατὰ τὴν πενήτημερον ὁδοπορίαν ἐντὸς τοῦ πελωρίου ἐκείνου κιβωτίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καὶ ἀνέπνεον ἐλευθέρως καὶ προσφόρος ἐτοποθετοῦντο ὅπως ἀποφεύγωσιν οἰονδήποτε κτύπημα κατὰ τὰς ἀποτονωτάτας μετακινήσεις; Ποῖος ἐπρομήθευσε καὶ τὰς τροφὰς διὰ τὸ ταξείδιον καὶ ὅλα τὰ χρειώδη μετὰ τῆς μερίμνης; Ποῖος ἐπὶ τέλος ἔκαμνε τὴν μεγάλην ἐπιγραφήν «Ὑλικὰ — εὐθραυστα» ἐπὶ τῶν σανίδων; Ἡ ἀνάκρισις ἐφθάσεν εἰς εὐτυχῆς ἀποτέλεσμα καὶ συνέλαβε δύο ἐργοστασιάρχας παρισίους, οἵτινες ὡμολόγησαν ἀμέσως ὅτι ἡ τοιαύτη ἐντὸς κιβωτίου ἀποστολὴ τοῦ νεαροῦ ζεύγους ἔγινε συνειπία στοιχήματος 5000 φράγκων. Ὁ ἕτερος τῶν ἐργοστασιάρχων τούτων ἐν Βαρκελώνῃ διατρίβων συνήντησεν ἡμέραν τινα τὸν μαῦρον καὶ τὴν Ἰσπανίδα κλαίοντας εἰς τὴν γωνίαν μιᾶς ὁδοῦ.

Ἐρωτήσας τὴν αἰτίαν ἔμαθεν ὅτι ἤθελαν ν' ἀποθάνωσι διότι οἱ γονεῖς των δὲν τοὺς ὑπάνδρευαν. Συγκινηθεὶς αὐτὸς τότε συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ τοὺς φέρῃ εἰς Παρίσιον καὶ ἐστοιχημάτισε μετὰ τινος φίλου ἐν Βαρκελώνῃ νὰ τοὺς ἀποστείλῃ ὡς ἐμπόρευμα. Προσέφερθη δὲ νὰ πληρώσῃ τὸν ναῦλον ἐκ Βαρκελώνης εἰς Παρίσιον ὅπως ἀφεθῶσιν οὗτοι ἐλεύθεροι. Ἀλλ' ὁ ἀτυνόμενος ἀπήντησεν ὅτι οἱ μὲν δύο ἐρωτῶλητοι εἶνε ἐλεύθεροι, θὰ κρατηθῇ δὲ αὐτὸς ὁ ἐργοστασιάρχης κατηγορούμενος ἐπὶ ἀπάτη κατὰ τῆς Ἑταιρίας τῶν Σιδηροδρόμων.

Ἀναζήτησις κληρονόμου. Τὰ ἀπανταχοῦ τῆς ὑψηλοῦ ἀγγλικᾶ προξενεῖα διετάχθησαν νὰ ἐνεργήσωσι δραστηρίως πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς Μίστρεις Γρόλλ τὸ γένος Κούπερ, κληρονόμου τεσσαράκοντα ἑκατομμυρίων φράγκων. Ἡ γυνὴ αὕτη νυμφευθεῖσα πρὸ ἐτῶν ἔζησεν ἔπειτα χωρισμένη ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς ἐν Λονδίνο μέχρι τοῦ 1869. Μὴ δυναμένη δ' ἐπὶ πλεόν νὰ συντηρηθῇ ἐκ τῶν πενήτων πόρων τῆς εὐρε θέσιν παιδαγωγοῦ εἰς Ρωσίαν καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Ἀγγλίαν. Ἐκτοτε τὰ ἔγνη τῆς ἐχάθησαν. Ἄν δὲν εὐρεθῇ τῶρα εἴτε αὕτη εἴτε ἀπόγονοί τῆς, τὰ τεσσαράκοντα ἑκατομμύρια ἄτινα κληρονομεῖ παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς θὰ περιέλθωσιν εἰς τὰ ἀγαθοεργὰ καταστήματα τοῦ Λονδίνου.

Ἱστορία ὑπηρετοῦ. Μεταξὺ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Βίσμαρκ εὐρίσκειται καὶ τις τοῦ ὁποίου ἡ ἱστορία ἔχει ὡς ἐξῆς: Κατὰ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον τοῦ 1870, ὁ Βίσμαρκ ἐπιστρέφων ἐσπέειν τινα εἰς τὸ κατάλυμά του ἐν τῷ στραταρχεῖῳ τοῦ Μῶ ἤκουσε τοὺς κλαυθμηρικούς βρέφους τὸ ὅποιν γυνὴ τις εἶχεν ἀποθέσῃ ἐπὶ

ΧΩΡΙΚΟΙ ΤΗΣ ΡΟΔΟΠΗΣ

[Ἐκ φωτογραφίᾳ]

τῆς κλίνης του. Εἶδε δὲ κεντημένας ἐπὶ τῶν σπαργάνων του τὰς ἐξῆς λέξεις : « Ὁ σύζυγός μου ἐφρονεῦθη εἰς τὸ Σεδάν. Στεροῦμαι ἄρτου. Ἡ ἀπέλπισία μὲ βιάζει νὰ χωρισθῶ ἀπὸ τὸ τέκνον μου. Ἐβαπτίσθη καὶ φέρεται τὸ ὄνομα Βικέντιος ». Ταῦτα συνέβαινον τὴν 16 Ἰουλίου 1870 ὁ Βίσμαρκ ἀνέφερε τὸ γεγονός εἰς τὸν Βασιλέα. « Μεγαλειότατε, εἶπεν, ἰδοὺ ἐγὼ κληρονόμος βρέφους. » Καὶ ὁ Γουλιέλμος ἀπεκρίθη : « Ἐν καιρῷ πολέμου πρέπει νὰ λαμβάνῃ τις πᾶν τὸ τυχόν ἔστω καὶ βρέφος ». Ὁ Βικέντιος ἐστάλη εἰς Βερολίνον καὶ ἀνετράφη δαπάνῃ τοῦ Βίσμαρκ. Ἡ δὲ μήτηρ ἡ ἀποθνήσασσα τὸ τέκνον τῆς ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ πρίγκιπος ἐν τῷ ἐπισκοπικῷ μεγάρῳ τοῦ Μῶ, οὐδέποτε ἐγνώσθη.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Καλλιτεχνικά. Ὁ σύλλογος τῶν Βερολιναίων καλλιτεχνῶν ἀπεράσισε νὰ ἐορτάσῃ κατὰ τὸ προσεχές ἔτος 1891 τὴν πεντηκονταετηρίδα τῆς ἰδρύσεώς του διὰ διεθνούς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως γενησομένης ἐν Βερολίνῳ ἡ διάρκειά τῆς ὁποίας ἔσται ἀπὸ 1 Μαΐου μέχρι 15 Σεπτεμβρίου. Ἡ αὐτοκράτειρα Φρειδερίκου παρεκλήθη ν' ἀναλάβῃ ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν αὐτῆς προστασίαν τὴν ἐκθεσιν, ἡ δὲ πόλις τοῦ Βερολίνου ἐψήφισεν ὑπὲρ ταύτης 25,000 μαρκῶν.

— Τὸ Γερμανικὸν Μουσεῖον τῆς Νυρεμβέργης ἠγόρασε ἐξ ἰδιωτικῆς πινακοθήκης, μεγίστης ἀξίας εἰκόνα, ἔργον νεανικὸν τοῦ μεγάλου Πέμβρανδ.

— Τὸ πρῶτον νῦν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ πρίγκιπος Ροδόλφου ἡ χήρα αὐτοῦ Στεφανία προήδρευσε τοῦ συμβουλίου ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ὁποίου ἐκδίδεται τὸ μέγα ἔργον : Η Α Ὑ Σ Τ Ρ Ο Υ Γ Γ Α Ρ Ι Α Δ Ι Α Λ Ο Γ Ω Ν Κ Α Ι Ε Ι Κ Ο Ν Ω Ν. Ἀπερασίθη δ' ἐν αὐτῷ ἡ ἐξακολούθησις τῆς ἐκδόσεως.

Θεατρικά. Ὁ διάσημος σκανδιναυὸς ποιητὴς Έρρίκος Ἴβσεν ἐπεράτωσε νέον ὄραμά του, τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται προσεχῶς. Μετὰ τοῦ πρωτοτύπου δ' ἐκδίδονται συγχρόνως μεταφράσεις εἰς γαλλικὴν, ἀγγλικὴν καὶ γερμανικὴν γλῶσσαν.

— Ἄ Τὸ ἄνευρον μελοδράμα τοῦ μελοποιῦ Βρυνῶ, τοῦ ὁποίου ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τοῦ ὁμωνύμου μυθιστορηματός τοῦ Ζολᾶ, θὰ παρασταθῇ προσεχῶς ἐν τῷ παρι-

σινῷ θεάτρῳ τοῦ Κωμικοῦ Μελοδράματος Ἡ μουσικὴ αὐτοῦ λέγεται ὅτι ἔχει πολλὴν ἀξίαν καὶ πρωτοτυπίαν, εἶνε δὲ καὶ ἰδιόρρυθμον τὸ ἔργον κατὰ τοῦτο, ὅτι δὲν ἔχει χοροὺς πλὴν ἑνὸς χοροῦ γυναικῶν ψάλλοντος ἐκ τῶν παρασκευίων.

ΠΑΝΤΟΙΑ

Ἐκπληκτικὸν εἶνε ἀληθές τὸ ταξείδιον ὅπερ περὶ ἧ ἀνέλαβε νὰ ἐκτελέσῃ ἐπ' ἐσχάτων ὁ Ῥώσος πεζοδρόμος Βαλαβούκας. Ἀναχωρήσας τὴν 315 Νοεμβρίου ἐκ Κιέβου θὰ διέλθῃ τὴν Χερσόνησον τοῦ Αἴμου μέχρι τοῦ Ἁγίου Ὀρους, θὰ μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν, Περσὸν σάλμα, θὰ διατρέξῃ παραλίως τὴν Συσίαν καὶ τὴν Ἀφρικὴν μέχρι τοῦ Μαρόκου, ὁπόθεν θὰ διαπεραιωθῇ εἰς τὴν Ἰσπανίαν καὶ θὰ ἐπανέλθῃ εἰς Κιέβον, διερχόμενος διὰ Γαλλίας καὶ Γερμανίας. Ἄν δὲν παρουσιασθῇ ἀπρόοπτόν τι, ὁ Βαλαβούκας θὰ διαβῇ ὑπὲρ τῆς πεζοπορίας ταύτης τριάκοντα καὶ ἑπτὰ μῆνας. Ὁ Ῥώσος πεζοπόρος εἶνε ἡλικίας 30 περίπου ἐτῶν, ἐξετέλεσε δὲ μέχρι τοῦδε πεζοπορίας 12,500 χιλιομέτρων ἐν ὄλῳ.

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Μεταξὺ συζύγων. Ἐλα, καυμένη, πήγαινε νὰ μοὺ πάρῃς ἀπ' τὰ ἔμπορικά τῆς κορδέλλαις ποῦ μου χρειάζονται. — Τί λές; μ' αὐτὸν τὸν καιρὸ; δὲν βλέπεις πῶς βρέχει; — Ἐσὺ δὲν μούλεγες πῶς γιὰ χατήρι μου πεφτεῖς ἔς τὴ φωτιά; — Ὡ τὴ φωτιά ναί, μὰ ὄχι ἔς τὴ λάσπη.

Ἄλλη σκηνή. Ἐκ εἰ ν η (ὄργιλη) : — Πῶς; εἶνε ἡ ἑορτὴ μου σήμερα καὶ ἔρχεσαι μὲ ἄδεια χεῖρα; Ἐκ εἰ ν ο ς (γλυκύτατα) : — Ναί! γιὰ νὰ σε σφίξω καλῆτερα εἰς τὰ στήθη μου.

ΤΡΕΙΣ ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΘ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Σχεδὸν πάντοτε ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου γίνεται εὐάρεστος πρὸς βλάβην καὶ ζημίαν τῆς εὐτυχίας του.

*

Εἶνε εὐκολώτερον νὰ κάμῃ τὸ καλὸν ὁ πλούσιος παρά νὰ μὴν κάμῃ τὸ κακὸν ὁ πτωχός.

*

Τὰ χρεῖα ὅσα πληρώνεις ἀφίνουν τρύπας, τὰ χρεῖα ὅσα δὲν πληρώνεις ἀφίνουν κηλίδας.